

ВЛАДИСЛАВ КРАПИВИН

ВЕЧНИЯТ БИСЕР

Част 3 от „В нощта на големия прилив“

Превод от руски: Георги Димитров Георгиев, 1985

chitanka.info

1.

Три дни живяхме с Варя при нейните родители в Старокаменка. После Варя остана, а аз се върнах в града с такси.

Колелата на таксито шумно съскаха по влажния асфалт и пореха малките локви. На предното стъкло се залепи кленово листо. Когато минавахме край уличните фенери, листото прозираше като тънка детска длан.

Късно беше. Безнадеждно закъснявах за съвещанието в театъра. Обсъждаше се важен въпрос: откриването на новия сезон; отсега си представях погледа, с който щеше да ме посрещне нашата страшна директорка Августа Кузминична. Затова реших да не минавам през къщи, а да отида направо в театъра.

Колата профуча край нашата уличка със самотен фенер на ъгъла. Толкова бързо, че в първия миг дори не разбрах откъде е дошла тревогата. Отначало имах смътното усещане за нещо нередно, после това усещане се превърна в остро безпокойство.

Няколко секунди се мъчех да убедя себе си, че цялата работа е в умората и тънката момчешка фигура с отпуснати рамене само ми се е привидяла през искрящата мрежа на дъжда. После казах на шофьора:

— Прощавайте, забравих... Трябва да се върнем малко назад.

Шофьорът спря колата и замърмори, че на такава тясна улица няма как да завиеш обратно и да съм мислил по-отрано.

Аз побързах да платя и тръгнах обратно пеш.

Дъждът беше не толкова студен, колкото досаден. Ръмеше и ръмеше... Едри капки падаха от кленовите клони в локвите. Аз измислях някакви най-искрени извинения за Августа Кузминична и ругаех разстроените си нерви.

Но се оказа, че напразно съм ги обвинявал...

Той наистина стоеше на ъгъла, до стълба с електрическата крушка. Притискаше до корема си големия рижав котарак Митка и се мъчеше да го прикрие от дъжда с края на ризката си. Митка нещо не

оценяваше тези грижи. От време на време той започваше да рита със задни лапи и да удря нервно стопанина си с опашка по мокрите крака.

— Ти си полудял — казах аз и наметнах двамата с шлифера си.
— Какво правиш тук?

Той се усмихна, притисна се до мен и изведнъж се смути:

— Ами търсех Митка... Вали, а той се шляе...

— Митка си е с козина, а ти... съвсем си гол! Ще вземеш да се разболееш малко преди учебната година.

— Ама то не е студено — промърмори той и потръпна под шлифера.

После тихичко каза:

— Добре, че пристигна.

— Разбира се! Инак щеше да се наложи да те простират над печката... Митка търсел, виж го ти! Като си го намерил, какво чакаш под дъжда?

Той наведе глава:

— Ами... чаках.

— Кого?

— Ами... мама може да пристигне.

— Че тя замина ли?

— Аха, сутринта. В Лесногорск при леля Таня.

— Тогава какъв е смисълът да чакаш? Нима ще успее да се върне за един ден.

Той ме погледна за миг и отново наведе глава:

— Може пък да успее...

Отново ме обхвана остро то безпокойство. Наведох се:

— Слушай, защо не чакаш вкъщи? Володка, какво се е случило?

Той вдигна лице, обсипано с бисерни дъждовни капки. Когато разговорът станеше сериозен, Володка не шикалкавеше. Въздъхна и каза, без да крие очи:

— Вкъщи ме е страх. Не знам от какво.

Всеки човек се страхува от нещо. Така са устроени хората. Володка се боеше от разни дребни твари: хлебарки, нощни пеперуди, стършели и дори гущери. Едно време се страхуваше от хулигана Васка Лупников по прякор Мехура. Страхуваше се, че Ще му се присмиват заради дружбата му с Женя Десяткина (макар че никой не му се присмиваше). Но никога не го е било страх да остане сам вкъщи. От

петгодишна възраст беше абсолютно самостоятелен човек. Оставаше сам дори през нощта, когато майка му имаше нощни дежурства в болницата.

— Да не си болен? — предпазливо попитах аз.

Той енергично поклати глава. Челото му беше студено.

— Какво се е случило, Володка?

Володка виновно сви рамене.

— Да вървим — решително казах аз.

Когато се качихме у тях, аз веднага пратих Володка да вземе един горещ душ. Докато той се плискаше в банята, настаних мокрия Митка до електрическата печка и се озърнах. Всичко беше привично и познато. Какво можеше да изплаши Володка в тази стая?

Преди аз живеях тук. Цели четири години. После си сменихме квартирите с Володка и майка му. Тя предложи това, когато разбра, че ние с Варя ще се женим.

— На вас ще ви бъде по-удобно долу, Сергей Виталиевич — каза тя. — Стаята е по-просторна.

— Че е по-удобно, няма спор — възразих аз. — А как ще бъдете вие? Нали сте двама?

— А вие току-виж сте станали трима — усмихна се тя. — Няма да ви е много лесно с количката по стълбите.

Володка, който присъствуваше на този разговор, ме погледна втренчено. Аз промърморих нещо като: „Благодаря, ще се посъветвам с Варя“ — и, изглежда, че се изчервих. Побързах да изчезна.

Но Володка ме догони на стълбата. Постоя няколко секунди с наведена глава и попита:

— А вие... ще ме пускате ли у вас... понякога поне?

Аз неловко го прегърнах и му казах, че е глупчо.

Оженихме се малко преди Нова година. Сватбата ни беше не много дълга и не много шумна. Володка седеше сред гостите — солиден и сериозен. Пиеше газирана вода, хапваше от салатата и като че ли се чувствуваше добре. Но по-късно, когато около масата вече цареше оживено и малко изморено веселие, аз видях, че той ме гледа със странен поглед и очите му са мокри. Размърдах се, прошепнах на Варя: „Сега ще дойда“, и се наках да отида при Володка. Но тя ми прошепна строго: „Не ставай!“, и сама отиде при него. Каза му нещо, прегърна го през раменете и го изведе в коридора. На вратата се

обърна и ми каза с поглед: „Не се бой“... И аз изведнъж си помислих, че по нещо тя прилича на Володка, макар да е съвсем руса и с лунички. Ненапразно в нашия театър тя играеше ролите на палави и смели момченца.

Върнаха се след десетина минути. Очите на Володка бяха сухи и весели. Той се шмугна между гостите, изскочи до мен и зловещо прошепна:

— Отсега нататък ще те възпитаваме двамата с нея, на! Ще се научиш да се бръснеш и да не си разхвърляш нещата.

— Инквизитори такива — с облекчение въздъхнах аз.

Вторият етаж се хареса на Володка. Той измисли такъв номер: връзваше на конец стъклена запушалка от гарафа, спускаше я от прозореца и дрънчеше по нашето стъкло. Това означаваше: „Може ли да ви посетя? Не сте ли ме забравили?“ Ако бяхме заети, не се обиждаше. Но обикновено Варя или аз почуквахме по тавана с дръжката на метлата. И тогава се спускаше самият Володка.

Спускаше се по много хитър начин. Срещу нашия прозорец имаше голяма топола и един здрав клон се протягаше над покрива на нашата къща. Към този клон Володка прикрепил няколко макари, прекара през тях капроново въженце и завърза към единия му край голяма външна гума от камион. Той се измъкваше от прозореца, сядаше в гумата, постепенно отпускате свободния край на въженцето и така плавно се приземяваше в тревата пред нашия прозорец. Наричаше тази система „парашут“.

Аз изтръпвах, когато гледах този „парашут“. Самият Володка беше слабичък и лек — можеш да го спуснеш и с конец. Но как тънкото въженце издържаше тежестта на тази гума от самосвал?

— Ще се пребиеш някой път — казвах аз.

— Ами!

— Като си счупиш врата, ще видиш „ами“!

Володка пръхтеше насмешливо, но аз не отстъпвах. Въженцето ми изглеждаше прекалено несигурно. В края на краищата Володка ми се поразсърди, погледна ме отблизо с потъмнели очи и решително каза:

— Какво трепериш толкова? Това въженце ми го подари Женья. Въженцата на приятелите не се късат.

И за доказателство се спусна с „парашута“ заедно с Женя, че и с рижавия Митка. И всичко мина благополучно освен едно — гумата притисна опашката на Митка и горкият котарак се развреця, забравил за всякаква солидарност и достойнство...

Веднъж в началото на август Володка дойде без предупреждение. Застана на прага. Държеше навитото въженце и леко го галеше, както се гали коте. И тъжно ни гледаше изпод вежди.

— Какво ти е, Володка? — разтревожи се Варя.

— Нищо... — въздъхна той. — Само че Женя замина...

— На лагер ли? — глупаво попитах аз.

— В Африка — мрачно отвърна Володка.

Погледнах го накриво — питам го човешки, а той се подиграва.

— Ама наистина в Африка. За цяла година, заедно с родителите си. Нали са геолози, та ги пращат да помагат на африканците.

— Да, една година е много нещо — съчувствено каза Варя. — Искаш ли чай със сладко? Няма нищо, нали ще се върнат?

— Искам — каза Володка. — Ще се върнат... След колко време...

Варя отиде в кухнята, а Володка внимателно се приближи, докосна с буза рамото ми и вдигна огромните си печални очи:

— Гледай и ти да не заминеш някъде задълго, че тогава съвсем...

2.

Володка излезе от банята, като оставяше след себе си мокри стъпки. Яростно бършеше с кърпа рошавата си глава и не ме гледаше. Разбрах го — срамуваше се заради скорошния си страх.

— Облечи си сухи дрехи, че пак ще замръзнеш — казах аз.

Той раздражено помръдна мършавите си лопатки („И без теб знам!“) и целият се навря в гардероба. Разнесе се шумолене и недоволно мърморене:

— Никога нищо не можеш да намериш...

Най-после излезе. Измъкна една модна фланелка, украсена със заглавия на чужди вестници, и нови зеленикави шорти. Фланелката му беше по мярка, шортите — големи. Майка му ги беше купила с надеждата, че през лятото Володка ще порасне малко. Обаче Володка порасна само на височина, но не и на ширина. Шортите му стояха като пола и се смъкваха.

— Това не е живот — капризно каза той.

— Сложи си колан, и толкоз.

Володка ехидно забеляза, че тази умна мисъл му е дошла и на него. Само че бил загубил старото си коланче на плажа, а широкия капитански колан подарил... на един човек.

— И на кого?

— Ами... на Женя. Когато заминаваше.

Той изведнъж се сети нещо, сърдито си придърпа шортите и взе от масата бялото въженце. Ловко прекара края му през гайките, а останалата част пхна в джоба си, без да я реже.

Тънкото капроново въженце дори отдалеч изглеждаше хлъзгаво. А възелчето с лекомислена фльонга беше съвсем несигурно...

— Ще се развърже — засмях се аз — и ще ти паднат гащите.

— Няма да се развърже — разсеяно отвърна Володка.

Той имаше един ужасен навик — ей така, между другото, да отрича очевидни неща.

— Ще се развърже само след няколко крачки — казах аз, сдържайки раздразнението си.

— Никой освен мен не може да развърже моя възел — равнодушно ми съобщи този тип.

— Хващаме ли се на бас? — попитах аз сухо. Той пъхна ръце в джобовете си, изпъчи корем и предложи:

— Развържи го без бас.

Е, добре! Сложих пред него стол, бавно седнах, хванах с два пръста капроновия край и леко го дръпнах.

Възелчето се оказа по-здраво, отколкото си мислех. Дръпнах по-силно. Хм, по дяволите... Ядосано дръпнах с всички сили! И... как да го опиша... Представете си, че са ви помолили да скъсате конец, а той се е оказал стоманена нишка.

Възелчето не се развърза, а от дръпването Володка залитна към мен. Срегнах сърдитите му очи и... и двамата разбрахме, че се лъжем и спорим за всякакви глупости, за да избегнем главното.

Хванах Володка за остриите, студени лакти:

— Е какво... Дай да изясним. От какво те е страх?

Той отмести поглед и помълча, загледан в пода.

Изведнъж седна на коляното ми и тихо ме помоли:

— Дай да помълчим малко.

— И какво ще стане?

— Ще стане... пусто.

Той каза това спокойно, но аз почувствувах как под фланелката му мускулите се изопнаха като струни. Притиснах го до себе си.

Настъпи тишина. Реотаните в електрическата печка престанаха да пропукват. Рижият Митка спря да ближе изсъхналата си козина и ни загледа странно.

Отначало нямаше нищо. После... после пак нищо не се случи, но... как да обясня това чувство? Сякаш стените изчезнаха. Разбира се, те си бяха на мястото, както и всичко останало. Но всичко стана неистинско, нетрайно, въздушно. Имаше само едно истинско усещане — за някакво огромно пространство. Сякаш се бяхме озовали в нощна степ или на равен, пуст бряг под тъмно небе. И възникна шум — може би нечий шепот, може би леки вълни, галеци грапавия пясък...

Затворих очи и се вслушах. Вслушах се с всеки нерв, с всяка клетка от тялото си: какво е това? Отде идва?

Не, не беше страшно. Не заплашваше нито с беда, нито с опасност. Просто ни обгърна непознато, загадъчно пространство, тъмно крило меко докосна лицата ни.

Но ако навън е късна вечер и си сам в стаята, и си на единадесет години... Тогава, разбира се, ще ти стане страшно.

— Това сигурно е от вятъра — казах аз. — Какво толкова, Володка? Вятър и дъжд. Неприятна вечер...

Той поклати глава и скочи от коляното ми:

— Не е от вечерта. Още през деня започна... Може би е... тя?

Озъртайки се към мен, той отиде до масата и отместил купчината учебници за пети клас. Зад книгите лежеше морска раковина.

Беше голяма, не много красива: сива на цвят, с дълги шипове, навита на спирала. А вътре беше тъмнорозова и изглеждаше много дълбока.

— Откъде я имаш?

— Сутринта изпратих мама, дойдох си вкъщи и я видях... Беше на перваза на прозореца. Първо помислих, че мама я е оставила — като подарък, за да не ми е скучно...

— Може би е било точно така?

Володка ме погледна неспокойно и каза:

— Не, ти я чуи. Сложи си я на ухото.

Вдигнах раковината — беше тежка и бодлива — и я допрях до бузата си. И веднага ме заля ритмичен шум. Океански вълни равномерно налитаха върху полегат пясъчен бряг. Сякаш още малко — и откъснатите от гребените им пръски щяха да попаднат върху лицето ми. Затворих очи — усещането за близост на море стана пълно... И изведнъж ми се стори, че Володка произнесе някакви думи. Погледнах го, без да свалям раковината. Не, Володка мълчеше и ме гледеше втренчено, тревожно. А думите прозвучаха отново. Те си пробиваха път през шума на океанския прибой. Отново. Отново... Отначало почувствувах само, че това са човешки думи. После разбрах какво казват и веднага познах гласа.

„Ела, както преди... Ела, както преди... Ела, както преди...“ — зовеше ме от един чужд свят моят далечен приятел — тръбачът, командирът, рицарят Валерка...

Изглежда, много дълго бях слушал, защото в тревожните очи на Володка се появи нетърпение. Свалих раковината:

— Володка, ти чу ли в нея някакви думи?

Той примигна объркан:

— Мислех, че само ми се е сторило... Това възможно ли е?

— Възможно е!

В мен се появи странното усещане: скоро сигурно ще се случи нещо необикновено. Но не чувствавах вълнение. Напротив, обзе ме спокойствие, дори някаква сънливост. Седнах на стола пред Володка и казах усмихнат:

— Тази раковина не е била за теб... Просто те не са знаели, че сме си сменили квартирите.

— Кои? — попита Володка и седна по-близо до мен.

— Аз ти разказвах, помниш ли? За Града, за барабанчиците, за Канцлера... За Валерка и Братлето. Ти сигурно си решил, че всичко това е приказка?

Той взе раковината, притисна я до ухото си:

— Зове...

Аз кимнах.

Володка ме гледаше настойчиво:

— А как се стига дотам?

Вдигнах рамене:

— Разбираш ли, Володка, преди той сам идваше при мен...

— Значи ти не знаеш пътя?

„Пътят — помислих си аз. — Но това не е път. Това е начин за преход в един неизвестен свят: може би приказка, може би друга галактика. Навярно има някакви особени закони, но аз не съм ги изучавал. До тях ли ми беше там?“

— Не знам — казах аз. — Сега не знам.

— Но ти трябва да знаеш!

— Всеки път беше по различен начин. Сигурно е нужно някакво място. Някакво особено място...

— Място ли?

— Да. Място, през което може да се стигне дотам.

— Място... — повтори Володка.

Той отново седна на коленете ми и ме погледна отдолу нагоре:

— Само недей да ми се смееш или да спориш... С мен веднъж вече се случи същото, като с тази раковина. Знаеш ли, има една такава улица. Понякога ми се струваше, че в края ѝ има море... Всъщност няма нищо. Е, има храсти и трева. Но вървиш и все ти се струва, че морето ей сега ще се покаже. Дори миришеше на водорасли. А ако си затвориш очите, все едно че си на брега. И шум...

— А ти отивал ли си до края на улицата?

— Не съм — Володка сърдито завъртя глава.

— Защо? Страх те беше, нали?

— Не, ама... Всъщност да, страх ме беше. Че ще се излъжа...

— Какво пък, Володка... Може точно това да ни е нужно.

Той скочи:

— Ами да тръгваме!

— Още сега?

Володка много се учуди:

— Че можем ли да чакаме?

Аз тръснах глава. Наистина, какво ставаше с мен? Какво беше това сънливо замайване? Или наистина остарявам и оглупявам по малко? Може би сега е ценна всяка секунда, а ние седим и разсъждаваме!

— Обличай се — казах аз на Володка и слязох в своята квартира.

Сложих си ботуши и брезентов шлифер, пъхнах в джоба си тежкия ловджийски нож — подарък от приятелите, с които ходих на поход в Кавказ. Може би нямаше да потрябва, но... При тази мисъл белегът леко ме заболя. Парна ме тревога за Володка. Но знаех, че няма смисъл да го убеждавам да остане. При това не знаех пътя...

Володка ме чакаше. Вместо разкиснатите от дъжда сандали си беше сложил стари кецове, а върху фланелката — оранжев анорак с качулка. Приличаше на яркооранжево тънкокрако джудже, което излиза от тайнствена пещера и носи за някого подарък — вълшебна раковина.

Аноракът беше тънък, от лек плат. Искаше ми се да кажа: „Ще измръзнеш, глупчо“, но Володка ме гледаше толкова сурово и нетърпеливо, че премълчах.

3.

Изобщо не помня как стигнахме до гарата. Като че ли мигновено се оказахме във вагона на електрическия влак. Беше празен. Лампите светеха ярко. По бузите на Володка блестяха дъждовни капки, следите им обсипваха анорака като тъмни звездички.

Седнахме един срещу друг на жълтите лакирани пейки. Влакът сякаш бе чакал само нас: меко се разтресе и набра скорост. Черна като катран тъмнина веднага облепи стъклата отвън.

Володка седеше изправен и дори някак строг. Беше сложил раковината върху блестящите си от дъжда колене, гледаше пред себе си и мърдаше устни, като че ли тихичко си повтаряше важен урок.

— Володка — повиках го аз, — дълго ли ще пътуваме?

Той трепна:

— Какво? Не, не много.

Допря раковината до ухото си и се усмихна:

— Говори. Дори като че ли по-високо.

Аз също я послушах. Може би не по-високо, но все така неуморно и настойчиво звучеше гласът на Валерка...

Наистина не пътувахме дълго. Дори тъмните звездички не успяха да изчезнат от анорака на Володка. Не знам какво беше успял да различи той в мрака зад прозореца, но изведнъж скочи и ме дръпна за ръкава. В мига, в който излязохме в преддверието, спирачките изсъскаха и вратите се разтвориха. Ние изскочихме на мокрия перон. Фенерът на спирката се отразяваше в него. Влакът отново засъска и отлетя, а ние слязохме по хлъзгавите стъпала върху мократа трева.

— Тук има пътечка — прошепна Володка и ме поведе край тъмни плетове и бараки.

Дъждът продължаваше да ръми.

— Ето я дядовата вила. Виждаш ли я?

Не виждах нищо. Наоколо нямаше никаква светлина, дори фенерът на спирката се беше изгубил в мъглата. Тъкмо исках да

съобща на спътника си, че очите ми не са котешки, когато той виновно ме помоли:

— Слушай, вземи ме на ръце, моля те. Тук има шипки.

Аз веднага го вдигнах, но промърморих:

— Много нежен си станал. Откога те е страх от шипки?

— Но това е желязна шипка... Ти внимавай, тя и ботуши къса.

Не бях чувал за желязна шипка, затова само изхъмках. После попитах:

— Щом толкова ви пречи, защо ти и дядо ти не я изскубнете?

— Че как ще я изскубеш? — учудено попита Володка. — Нали ти казвам, това е желязна шипка. Корените ѝ стигат до центъра на Земята.

— Все ги измисляш едни...

— Нищо не измислям — разсеяно каза Володка. — Истина е... Сега върви направо, тук има пряк път.

Аз се промъкнах през храстите и изнесох Володка на широката улица на вилното селище.

Тишината беше невероятна. Дори дъждецът спря и вече не шумолеше в тревата. Не светеше нито едно прозорче. Но не беше съвсем тъмно. В небето се виждаха облаци, които сякаш отразяваха далечна разсеяна светлина.

Володка се размърда нетърпеливо и аз го пуснах на земята. Той изохка: беше изтървал раковината върху крака си. Вдигнах я и повече не му я дадох: ще вземе да я счупи или да се нарани с нея.

— И накъде ще вървим сега? — попитах го аз. Володка уверено посочи някъде край къщите.

Хванах го за рамото и двамата тръгнахме по средата на улицата.

Стана още по-светло. Облаците се очертаваха по-ясно, във въздуха сякаш увисна сребрист прашец. Мълчахме и навярно мислехме за едно и също: как ще свърши нашето пътешествие? Не се решавах да заговоря за това, Володка също, струва ми се. Изглежда, и двамата се бояхме да не разрушим приказката. А беше трудно да се мълчи. И аз просто така, само колкото да кажа нещо, казах полугласно:

— Какви странни облаци. Светят...

Володка помълча и тихичко каза:

— Навярно в тях се отразява звездната светлина.

— Толкова силно?

— Че защо не? Над облаците звездите светят много ярко. Просто ние не ги виждаме...

Той помълча още малко и изведнъж попита:

— А защо светят всъщност?

— Кои, звездите ли?

— Ами да. Нали огънят гори само когато има въздух, а там е безвъздушно пространство...

— Учените казват, че в тях се извършват атомни процеси. Впрочем и това не е изучено докрай...

— И при това горят вечно.

— Е, не съвсем вечно. Звездите също се раждат и умират.

— Все едно — милиарди години...

— Володка, какво ти дойде изведнъж наум за звездите?

Той отвърна сериозно:

— Защо ли? Аз често мисля за тях... Ето виж, ако нямаше звезди, нямаше да има и планети. Значи нямаше да има и хора. Изобщо нищо хубаво нямаше да има. И ние с теб нямаше да се сприятелим.

„Наистина...“ — помислих си аз и стиснах по-силно рамото на Володка.

Вървахме вече около четвърт час, а улицата все не свършваше. „Странно — мислех си, — та това е вилна зона, а не град.“

Стана по-топло. Володка си смъкна качулката.

Улицата се стесни, къщите бяха съвсем наблизо. Успях да забележа — в трептящата полусветлина на облаците — колко бяха необикновени. Всъщност това бяха две много дълги здания от двете страни. Те образуваха улицата. Отдясно мътно проблясваше безкраен ред от полукръгли прозорци, а пред лявото здание имаше дълга тераса или галерия — стълбове с навеси.

Приближихме се и аз видях, че стълбовете са покрити с дърворезба — дървени цветя и листа. По корниза горе смътно се различаваха някакви смеещи се маски.

— Какви са тези къщи, Володка?

— Не знам — прошепна той. — Никога преди не съм ги виждал.

Дори в полумрака забелязвах колко тревожни бяха очите му.

Вълна от топъл въздух премина край къщите и аз почувствах дъха на трева. На онази сребриста трева, която никнеше край стените на Града.

— Какво? — трескаво прошепна Володка. — Значи... вече?... Наистина ли?

Стиснах ръката му и го поведох край дърворезните стълбове. Още не знаех къде сме точно, но гърлото ми се стягаше от вълнение.

Така вървахме може би половин минута. Най-сетне улицата свърши и в същия миг зад просветналия край на облака се показа късче луна. Аз спрях и радостно притиснах Володка до себе си. Луната можеше да свети само там. В света на Валерка. У нас беше новолуние.

Яркият кръг се изтърколи целият иззад облака и сякаш пламна син прожектор.

— Ой! Ура... — с тих възторг каза Володка. — Гледай!

Гледах. Но очите ми не можеха да привикнат веднага към странния сребристосин цвят.

Отляво върху хълма, който се извисяваше на километър от нас, се виждаха бели къщички. А отдясно и отпред се издигаше мъглива искряща стена, която заемаше половината пространство. Не можеше да се разбере близо ли е или много далеч. Ясно се виждаше само това, което беше близо до нас: храсти и струпани камъни.

Не знам какво ме тласна, но аз моментално реших да се изкатеря върху камъните и да се огледам. Изтичах с раковината в ръка нагоре по гранитните издатини и чух вика на Володка:

— Ами аз! Чакай, ще дойда с теб.

Обърнах се, за да го успокоя. Камъкът под крака ми се разлюля. Направих крачка встрани, но не намерих опора. Олюлях се, размахвах ръце и... полетях в пропастта.

4.

Имам приятели алпинисти, които ме бяха научили на някои неща. Извъртях се и успях да се хвана за каменния корниз. Раковината, разбира се, полетя надолу, но на мен не ми беше до това. Острото усещане за опасност ме разтърси целия и аз разбрах всичко. Разбрах, че мъгливата стена с лунни искри по нея е океанът и аз съм увиснал на ръба на стръмен, при това явно много висок бряг. И че ако се пусна, ще падна или върху остри скали, или във водата (а как щях да плувам с шлифера и ботушите?).

— Володка — извиках аз сподавено.

Но когато чух как под краката му се посипаха камъчета, се изплаших:

— Не идвай насам, ще паднеш!

Това беше глупаво. Кой освен него можеше да помогне?

Но какво можеше да направи той? Нима имаше сили да ме измъкне? Държах се с вкочанясали пръсти и чувствавах колко тромаво и тежко е тялото ми.

Не виждах какво има долу, пред очите ми беше само тъмният камък. Краката ми се люлееха и не намираха опора.

— Сега! — извика Володка. — Не се страхувай!

Направих отчаян опит да се придърпам нагоре, но едва не се изтървах. Вдигнах глава, но видях само каменния корниз.

— По-спокойно! — каза, почти плачейки, Володка. — На, дръж.

По ръката ми се плъзна познатото въженце, залюля се до бузата ми. Имаше възелчета и примка накрая. Браво, Володка!

Знаех, че капроновото въженце ще ме издържи. Ще се хвана за него, ще се разлюлея и ще прехвърля през корниза лакътя и крака си. Володка ще ме хване за шлифера и ще ми помогне да се измъкна. Само че щях ли да се удържа за въженцето, толкова тънко и хлъзгаво?

С последни сили се вкопчих с дясната ръка, отпуснах за миг лявата, пъхнах я в примката и стиснах възелчетата. Но дясната ръка ме подведе — пръстите се изплъзнаха. От внезапното дръпване изпуснах възелчетата, тънката примка се стегна и аз увиснах, въртейки се, на въженцето.

Режещата болка беше толкова остра, че не виждах нищо, макар да се извъртях целият.

Застенах и се хванах с дясната ръка над примката. Но въженцето беше тънко и гладко, не можех да се задържа. И не можех да достигна възелчетата. Болката пълзеше от китката към рамото. Изплаших се да не изгубя съзнание.

„Да не си посмял!“ — заповядах си аз и широко отворих очи. Отново висях с лице към скалата, но вече с цял метър по-ниско. Затова пък близо до себе си видях издатина. Ако се разлюлеех, можех да стъпя на нея и да се хвана за гранитната козирка. Само да издържа!

— Володка! — изстенах аз. — Здраво ли си вързал?

И чух глухия, дрезгав отговор:

— Не успях... но държа.

За миг дори забравих болката. Понякога ужасът е по-силен от нея.

— Пусни!

Разбира се, нямах никакво желание да ставам герой и не мечтаех за подвиг. Успях дори да си помисля с надежда, че докато падам, ще успея да се хвана за някоя издатина. Или ще падна във водата и ще успея да се измъкна. Но Володка нямаше да се измъкне. Ако паднеше, със сигурност щеше да се пребие.

— Пусни веднага!

— Няма... качвай се...

— Пусни, няма да ме издържиш!

— Ще издържа. Опрял съм се с краката.

Говореше глухо, с усилие.

Представих си как изопнатото въженце се връзва в дланите му и изкрещях с всички сили:

— Пусни въжетото!!!

— Няма! — отвърна той и май че се разплака. Започнах да му крещя. Крещях от страх за него и за себе си, от болка и отчаяние. Крещях и висях неподвижно, защото чувствувах, че ако се разлюлея дори малко, Володка ще се срути от каменната площадка. После млъкнах. Спомних си за ножа.

Отново увиснах на лявата ръка, която вече бе изтръпнала от примката, пъхнах дясната в джоба си и напипах дръжката. Всичко в мен се напрегна от предчувствието за страшното падане.

Но нямаше да загина, не! Измъкнах ножа от канията и с тежкото, добре наточено острие ударих по опнатото въже...

Бях разсичал пирони с този нож. Но от въженцето на Володка острието отскочи, сякаш се бе натъкнало на стомана. Отскочи и се изтръгна от ръката ми.

Въпреки цялото отчаяние и страх се изумих така, че увиснах като чувал. Ножът тихо издрънча някъде долу. Това ми върна чувствата. Отново исках да закрепя на Володка, но изведнъж почувствувах, че се издигам. Пред очите ми се появи ръбът на пропастта, после нечии пръсти яростно се вкопчиха в шлифера ми и ме задърпаха нагоре. Опрях се с лакът в корниза, легнах върху него и прехвърлих коляното

си. Претърколих се през лявото рамо по гръб и от последното избухване на болката затворих очи.

Навярно съм изгубил съзнание за минута. Във всеки случай не помня кога са свалили примката от ръката ми. Усетих как нещо меко и прохладно се докосна до раздраната ми кожа. Тази прохлада всмука и разтопи болката. Усещах само гъделичкащи тръпки в лявата ръка, която беше като изтръпнала.

Отворих очи и видях Володка... Двама Володковци. Стояха един до друг. Единият беше с анорака си, другият — със светла копринена ризка, препасана с тънко блестящо коланче.

— Е, какво сега? — жално попита Володка е анорака. — Жив ли си?

А Володка с ризата приклепна и намести на ръката ми компреса от влажни листа. Светлите му коси пламнаха под лунната светлина. И макар лицето му да оставаше в сянка, познах го веднага. Той попита смутено:

— Как е ръката ви? Не ви ли боли?

— Васильок! — казах аз, почти изплашен. — Ти какво? Защо ми говориш на „ви“?

Той се засмя с познатата усмивка — нерешителна, но толкова сърдечна:

— Ами... ти... сега си такъв голям.

Наистина! Та той нито веднъж не ме беше виждал голям. Валерка ме беше виждал, но Братлето — никога. Винаги идвах при него като момче. Дванадесетгодишно хлапе с изрусяла от слънцето коса и драскотини по остриите лакти...

— Какво като съм голям? Има ли разлика, Васильок?

— Пак си е глупав — полугласно добави Володка.

Не се разсърдих. Изведнъж почувствувах срам — аз, големият, съм се разкиснал и се търкалям пред момчетата. Скочих. Болката отново прониза ръката ми. Стиснах зъби.

— Не скачай толкова, че пак ще се изтресеш — намръщено ме предупреди Володка. — По-добре виж къде се канеше да идеш...

Дълбоко долу дълги вълни щурмуваха брега, огромни стълбове от пръски като бели дървета излитаха между скалите. Едва сега разбрах, че въздухът е изпълнен с шума на прибоя. Но този шум бе толкова равномерен, че изглеждаше като част от тишината.

От ръба на пропастта до приборя имаше не по-малко от стотина метра.

— Е, как ти се харесва? — мрачно попита Володка.

— Как ме удържа? — тихо попитах аз.

Володка помръдна рамо и обясни:

— Оня камък виждаш ли го? Легнах на него по гръб, свих си краката и се държах с тях за ръба му...

Значи той е лежал на тази квадратна скала. Острият каменен ръб се е връзвал в краката му, а връвта, увита около ръцете, е раздирала кожата...

— Добре, че той дойде навреме — прошепна Володка и кимна към Братлето. — Като се вкопчи в яката ти...

И тези два дребосъка ме бяха измъкнали!...

— Покажи си ръцете, Володка.

— Нали виждаш, че си държа шортите? — сърдито промърмори той. — Ще паднат, ако ги пусна.

Наистина той още не бе успял да се опаше с въженцето.

— Никъде няма да се дянат. Покажи си ръцете.

Володка въздъхна, наду корем, за да удържи шортите си, и протегна напред ръце. На дланите му имаше тъмни ивици. Но не бяха толкова страшни, колкото очаквах.

Братлето се приближи и смутено обясни:

— Ние веднага им сложихме от тези листа. Това е костенуркова трева, тук расте много. Тя лекува моментално.

Това чувствавах и аз: болката в ръката ми отново утихна.

Володка вдигна от камъните своето въженце:

— Какво си ми добричко и здраво... А тоя лош чичко искаше с нож да те реже.

— Откъде знаеш за ножа? Нали не виждаше?

— Откъде... Сетих се. Какво, като не виждах? Затова пък чувах много работи... Как висиш долу и ми крециш.

— Прощавай, малкия — казах аз.

— Нищо, нищо — снизходително промърмори Володка, после със закъснение се озъби: — Ти си малък!

А аз се зарадвах и разсърдих едновременно. Разсърдих се на себе си, задето все още бях под впечатлението на тази ужасна случка. Нали

всичко свърши добре, докога ще треперя още? А се зарадвах, защото най-сетне осъзнах — ами че ето го Братлето, съвсем истинско!

Значи най-сетне настъпи времето на главните събития. Та нали Валерка не беше изпратил раковината току-така? Нали не дойдох тук с Володка само за да се полюлея на въженцето?

Вече бяха минали две Приказки: една печална и ласкава и една жестока, но с добър край. Трябваше да има и трета. Неизвестно каква, но трябваше да има.

... А Володка и Васильок се гледаха, сякаш водеха безмълвен разговор.

— Запознайте се поне — казах аз.

Володка ме погледна небрежно:

— Че какво има да се запознаваме? И така знаем...

Той хвана Братлето за ръка и ние започнахме да слизаме от камънака.

Володка тихо каза на Братлето:

— Той много е разказвал за теб... Нали ти се казваш Васильок? А може ли да ти викам Васка?

Аз се намръщих, но Братлето отвърна весело и просто:

— Може, разбира се.

Тръгнахме по пътеката през тревата. Вървах отзад и виждах само осветените от луната глави на момчетата — тъмнорусата на Володка и съвсем светлата на Васильок. Но си представих какви са лицата им сега. Володка се мъчи да прикрие смущението си зад безгрижната усмивка, а Васильок го поглежда отстрани — също смутен, малко нерешителен и, изглежда, иска да каже нещо.

Най-после каза тихо:

— И аз съм чувал за теб...

— Той ли ти разказа? — бързо попита Володка.

— Той те викаше насън... Тогава, след онзи бой.

Изглежда Володка престана да се усмихва. А Братлето каза:

— И аз тогава разбрах...

— Какво?

— Ами... какъв си.

Володка помълча и сковано попита:

— Какъв?

— Ами... такъв — Братлето пак се смути и не можа да намери отговор.

После каза сериозно:

— Като твоето въженце.

Володка леко се спъна и за миг хванатите им ръце трепнаха. Но не се пуснаха, а се хванаха още по-здраво — ръка в ръка.

Стана ми мъничко обидно, задето вървят заедно, а мен оставиха сам. Но в същия миг двамата се обърнаха.

— Не изоставай — каза Братлето. — Измори ли се?

А Володка отбеляза сурово:

— Трябва да вървиш с нас, че иначе пак ще се изтърсиш някъде. Само бели с тия възрастни, краката им са дълги, а полза никаква...

Догоних ги зарадван, те застанаха от двете ми страни и ме хванаха за ръце. И тръгнаха, притиснати до мен — може би защото пътеката беше тясна, а по краищата ѝ растяха високи стъбла с твърди назъбени листа.

— Васильок, какво се е случило? — попитах аз. — Защо ме повикахте?

— Нищо не се е случило — безгрижно отвърна Братлето. — Тоест нищо лошо... Предстои далечно плаване, за цяла година. Брат ми искаше да те види преди заминаването.

— А как пратихте раковината? — намеси се Володка.

Братлето обясни с все същия безгрижен тон:

— Тях ги пращат по слънчевите лъчи, когато духа обедният вятър... Брат ми знае по-добре, той е изучавал това, а аз още не разбирам всичко.

— При него ли отиваме? — попитах аз.

— При него.

5.

Скоро влязохме в селището. Бели къщички с полукръгли прозорчета и множество дървени стълби се тълпяха в безпорядък по склона на хълма. Склонът се спускаше към морето. По високия насип край брега минаваше улица, покрита с грапави плочи. Край нея стърчаха стълбове с окачени на тях рибарски мрежи. По мрежите, подобно на уловени в морето сребърни монетки, блестяха едри рибешки люспи.

Топъл ветрец подухваше в лицата ни, мрежите бавно се поклащаха. Миришеше на бъчви за риба, на сладникава трева и морска сол.

Володка се озърташе и очите му блестяха.

Понякога срещяхме мъже с кожени шапки и раирани фланелки. Изпращаха ни с поглед, но без учудване.

Морето шумеше, някои пръски прелитаха над парапета на улицата.

До самото море, зад парапета, се извисяваше още едно здание, което не приличаше на останалите. Беше тъмно, с три реда тесни решетести прозорци, с тежки фигури на животни и фенери с орнаменти върху изпъкналата фасада. Изведнъж съобразих, че това е високата кърма на ветроходен кораб.

Приближихме се. Заобленият борд с перила надвисна над нас. Върху плочите на улицата бе спуснат пружиниращ трап.

По него изтича Валерка.

Хвана ръцете ми, без да се усмихва, и каза:

— Здравей.

И на Володка, като на стар познат, също каза:

— Здравей.

Володка засумтя смутено.

Валерка изглеждаше доста пораснал в сравнение с миналия път. Навярно вече имаше петнадесет години. Над горната му устна тъмнееха косъмчета, лицето бе станало по-слабо и изглеждаше много

мургаво. Беше облечен в тясна черна униформа. На раменете и ръкавите на късата куртка слабо проблясваше сребърна бродерия. На кръста му висеше тънка права сабя в черна ножница.

— Той капитан ли е? — шепнешком попита Володка Братлето.

Валерка го чу и се усмихна:

— Щурман съм.

Качихме се по трапа. Няколко личности с пиратски физиономии почтително се отдръпнаха от пътя ни. Валерка ни въведе в просторна каюта. Кръглата лампа, окачена под извитите греди на тавана, излъчваше мека, но силна светлина. По широката маса бяха разхвърляни карти. Върху тях спеше огромен рижав котарак.

— Ух, какъв е! По-голям е от нашия Митка — със завист каза Володка.

— Това е Рижик — поясни Братлето.

Той дръпна Володка към кожената койка, а ние с Валерка седнахме до масата.

Валерка беше някак скован.

— Прощавай, че не те посрещнах... Вече трети ден товарим, а днес освен това трябваше да привързваме и платната.

Братлето скочи:

— Готово ли е вече? Ще отидем да покажа на Володка кораба!

Двамата мигновено изчезнаха от каютата. Погледнах след тях разтревожен.

— Няма страшно — успокои ме Валерка. — Там навсякъде има матроси.

— Значи все пак построихте кораби — казах аз.

— Да. Поне това успяхме...

— И тръгвате на плаване? Далече ли?

— Много далеч... И почти слепешком. Казват, че на юг се намира голям континент. Никой не знае какво има там. Може би други страни, в които хората живеят по-умно от нас. Нали знаеш какво беше досега: всичко пропиляхме във войни. Каквото помнехме — забравихме го, каквото умеехме — изгубихме го. Сега отново ще откриваме света.

— Но главното е, че тръгнахте. Ти сега си щурман... А Братлето?

Валерка въздъхна и прехапа устни. Погледна ме жално, като малък:

— Той не може да тръгне с нас.

— Опасно ли е?

— Смъртоносно е.

Мълчах, защото не разбирах.

— Ще пресечем „обедната черта“ — каза Валерка. — Там слънцето е бясно, със стоманени лъчи. Възрастните могат да издържат, но такива като Васильок... Разбираш ли, това разрушава кръвта. Става жълта като лимонов сок и рядка. И тече безспирно от всяка драскотина. Дори стари белези започват да кървят. А ти помниш какво има той на рамото си...

Как можех да не помня!

— Как ще живее Братлето без теб?

— Все някак — печално отвърна Валерка. — При рибарите...

Лесно беше да се каже „все някак“. Васильок, за когото големият му брат е единствената светлина!...

Но изведнъж си спомних какво беше Братлето днес. Съвсем не изглеждаше тъжно — смееше се, скачаше. Учудено погледнах Валерка и той разбра:

— Всичко мина. Колко сълзи имаше... Но ние се готвим отдавна. Той свикна с мисълта, че трябва да отплаваме. А характерът му е твърд... Пък и вие дойдохте днес, затова е радостен.

— Ние ще го навестяваме. Това е възможно, нали?

Веждите на Валерка нервно трепнаха. Искаше да каже нещо, но в този момент вратата скръцна и на прага се появи могъща фигура с кожени панталони и ботуши, с карирана риза и опърпана шапка, изпод която стърчаха краищата на пъстра кърпа. Не човек, а брадата скала.

Скалата свали шапка и се почеса през кърпата по тила. После заговори с почиттелно приглушен бас:

— Моля да бъда извинен от Светлия щурман Иту Лариу Ден, но всички матроси са в недоумение. Капитанът заповяда да натоварим първо влакното, а върху него бъчвите със сланина...

— Че правете, както ви е заповядал — нетърпеливо каза Валерка. — Той знае най-добре.

— То си е така — избуча рижавият великан, — но ще се осмеля да забележа, Светъл щурмане, че бъчвите са тежки. Ако се товарят високо, клатенето при вълнение ще се усили. Трудно ще ви е да ловите звездите с вашите инструменти.

— Нищо — усмихна се Валерка, — ще ги хвана.

— Освен това при подобно товарене ще трябва да сложим резервните вериги при бизан-мачтата^[1]. А точно там са компасите...

— Ох, по дяволите — каза Валерка и стана. — Прощавай, сега ще се върна.

Той изскочи от каютата, като закачи вратата с дръжката на сабята си. А аз си помислих, че сега вече ще ми е трудно да го наричам Валерка. Сега той е Светлият щурман Иту Лариу Ден, познаващ тайните на звездите и морето. Навярно на кораба има власт не по-малка от властта на капитана.

Той се върна след две минути и каза виновно:

— Капитанът ни е много добър човек, но от компаси и карти не разбира особено много...

Той чукна с нокът големия глобус с очертанията на непознати земи. Спящият Рижик недоволно помръдна опашка.

Отново исках да попитам възможно ли е да посещаваме Братлето. И отново през вратата се подаде главата с кърпа върху рижите кичури:

— Ще се осмеля да обезпокоя за втори път Светлия щурман и неговия гост. Вашият млад брат и неговият приятел се носят между мачтите и вантите като летящи майmunки. Да ги гледа човек, е истинско удоволствие, разбира се, само че те вече се изтърсиха веднъж в трюма за риба.

Тук вече скочихме и двамата. Но „летящите майmunки“ сами нахълтаха в каютата. Тръшнаха се на кожената койка и вирнаха крака, облепени с рибешки люспи. Забелязах, че Володка е препасан с блестящото коланче, а ризата на Васильок е пъхната в късите му панталонки и от джоба му се подава бялото въженце.

Светлият щурман Иту Дариу Ден си придаде строг израз. Той заговори на Братлето със суров тон, в който обаче се долавяше безпомощна нотка:

— Колко пъти ти казвах: да не си посмял да се катериш по мачтите!

— Няма вече — кротко каза Братлето.

Спогледаха се с Володка и се разсмяха.

— Ще ме докараш дотам, че ще ви изгоня от кораба — заплаши ги щурманът.

Братлето лукаво забеляза:

— Ти не си началник на платната. Ти се занимаваш само с приборите, а при платната заповядва боцманът Вига Астик. Пък той ни разрешава.

— Заедно с боцмана ще ви изгоня — обеща им Валерка.

Стисна устни (за да не се разсмее) и им обърна гръб, за да покаже колко е възмутен. Каза ми уж тихо, но така, че да го чуе палавият му брат:

— Станал е невъзможен! Не се излиза на глава...

Погледнах многозначително към Володка и казах, че навярно тия двама пирати навлизат в знаменитата възраст на пубертета. И попитах:

— Слушай, щурмане, вашите учени в своите мъдри книги казват ли нещо за пубертетната възраст? Какво според тях трябва да се прави в такива случаи?

— Пишат, разбира се — охотно отговори Валерка. — Трябва да се дърпат уши, друг начин и те не виждат.

— И тук имало глупаци — забеляза Володка. Той и Братлето станаха и на пръсти тръгнаха към вратата.

— Къде?! — изревах аз.

Володка се обърна:

— Ама ние няма да тичаме. Само ще гледаме как прекарват щуртроса^[2].

Щурманът Ден махна с ръка. Братлето и Володка насмешливо направиха физиономии на послушни момченца и излязоха.

— Намериха общ език — усмихнах се аз.

И видях лицето на Валерка. Стана ми страшно — такава безнадеждност се бе изписала върху него.

— В това няма нищо хубаво...

— Защо, Валерка? Какво се е случило?

— Нали виждаш колко се обикнаха. А днес ще се разделят. Васильок още не знае...

— Но нали...

Той поклати глава:

— Ти мислиш, че съм те повикал заради плаването. Какво е едно плаване, заминеш и се върнеш... Не е там работата. Нашите планети се разделят! Повече няма да се видим, Серьожа...

- [1] Бизан-мачта — най-задната мачта на ветроходен кораб. ↑
- [2] Щуртрос — въже или верига, свързващо щурвала с руля. ↑

6.

Нашите планети се разделят...

Стояхме на високата кърмова палуба до планшира^[1]. Огромни дървени макари се люлееха над нас. Над близкия вълнолом в залива излитаха под лунната светлина бели езици пяна, но в малкото вътрешно заливче, където беше закотвен нашият кораб, цареше спокойствие. Имаше само леки вълнички, които се плискаха в борда. Във въжетата свиреше постоянен ветрец.

Долу, на средната палуба, Братлето и Валерка бяха вързали между мачтите своето въженце и учеха Рижик да ходи по него. Интересно, че котаракът ги слушаше. Матросите се тълпяха около тях и сдържано се кискаха.

Но всичко това аз забелязах машинално. Мислех за другото, за тъжното. Планетите ни се разделяха. Някаква космическа сила разкъсваше нашите пространства. Завинаги...

— Може пък да не е завинаги?

Щурманът Ден поклати глава. Той познаваше неизбежността на движенията в преплетените галактически светове и не можеше да греши.

Той каза:

— Сигурно и ти забеляза, че този път преходът беше по-труден.

— Не забелязах. Просто вървахме. Първо в дъжда, после видяхме луната...

Валерка тъжно се усмихна:

— Просто сте вървели... Но само в пространството. А във времето? Ето ти не стана момче като миналия път.

Да, той беше прав. А аз, кой знае защо, не помислих за това. Може би защото редом с Володка бях свикнал да бъда голям. А може би случката с пропастта ме изби от релсите.

— Вече нищо ли не може да се направи, за да стана... като вас?

— Може, но е страшно трудно. Трябва да се строи лабиринт. Никога не съм го правил.

Помълчахме.

— Кога заминавате?

— На разсъмване. Но вие трябва да си тръгнете по-рано, докато свети луната...

Представих си колко мъчителна ще бъде раздялата. И Валерка ме разбра.

— Дори не знам как ще кажа на Васильок...

— Може би засега не бива да му казваме?

— Не бива да се лъже — мрачно каза Валерка. Чух зад гърба си меко тупване и се обърнах.

Рижик, изгърван от Братлето или може би от Валерка, беше паднал на четирите си лапи.

Двамата стояха пред нас и ни гледаха с еднакво отчаяни очи. Бяха се хванали за ръце толкова здраво, сякаш всяка секунда нещо можеше да ги откъсне един от друг. Разбрах, че вече няма нужда да им казвам каквото и да било. Но Валерка не издържа. Погледна към Володка, към мен и каза умоляващо:

— Защо не останете?

За миг забравих за всичко на света и отново се почувствувах момче. Направих крачка към Валерка. Да останем! Колко просто беше!

И тогава чух учудения глас на Володка:

— А мама?

Да! Какво ще стане с онези, които обичаме? Майката на Володка, Варя, нашето дете, което скоро трябва да се роди. Какво ще стане с приказката, която написах за театъра и която децата няма да видят, ако не се върна? Как ще изоставим всичко, към което сме привързани от детство? Цялата наша планета с нейните радости и горести, жестокост и ласка... Планетата с *наша* трева и *наше* слънце?

Валерка наведе глава.

Обратният ни път беше мълчалив и печален. Когато хората се разделят за кратко време, те си дават един на друг съвети, мечтаят за бъдеща среща, а ние — за какво можехме да говорим ние? За това, че никога няма да се забравим? Но това и така беше ясно.

Валерка и Братлето ни изпратиха много далеч. Дългите къщи останаха зад нас, лунната светлина потъна в облаците. Отново заръмя.

Братлето зиморничаво потръпна и Валерка бързо му наметна куртката си.

Най-сетне спряхме край храсталака от железни шипки, близо до вилата със заковани врати. Застанахме в тесен кръг. Беше съвсем тъмно.

— За нас вече е време... — каза Валерка.

Мълчаливо стиснах в тъмнината тясната му длан.

— Да не загубиш... коланчето — тихо, със запъване каза Братлето.

— Няма. И ти... въженцето...

— В никакъв случай... — прошепна Братлето. То се притискаше към мен и аз почувствувах, че рамото му затрепери.

Никога не бях го виждал да плаче. И сега не виждах в тъмното, но разбирах...

Съжалението, мъката и яростта се смесиха и стегнаха гърлото ми. Всичко беше страшно несправедливо!

— Валерка... — казах аз. — Момчета... Почакайте. Не бива така! Трябва да се случи нещо хубаво, щом се срещнахме!

Володка и Братлето замряха напрегнати. А Валерка тихо каза:

— Измисли.

Стори ми се дори, че ми се надсмива. Но не, не Валерка, а самата Трета Приказка ми се надсмиваше. В нея бе нарушен някакъв закон, в нея нищо не се случваше, тя ни донесе само мъката от раздялата.

Какво можех да измисля? Два пъти бях спасявал приятелите си, но тогава имах оръжие и знаех с кого да се бия.

А може би работата не беше там? Просто тогава бях момче, а сега възрастен и навярно заради това не можех да защитя нашето момчешко щастие!

— Валерка! Ти нали каза, че можеш... че е трудно, но все пак можеш... За Лабиринта.

Нека не се случи нищо. Нека не измисля нищо. Но поне половин час да бъда като тях. Още веднъж ще потичаме заедно през високата гъделичкаща трева. Всичко друго, само не това сбогуване под ръмящия дъждец!

Валерка измъкна ръката си от моята:

— Прав си. Нещо не е наред, не е правилно... Добре. Ще опитам.

Отдръпна се. Ризата му белееше като неясно петно на три крачки от нас. По рязкото шумолене разбрах, че е извадил от ножницата сабята си.

След няколко секунди на върха на острието пламна зелено огънче. В тази светлина Валерка се виждаше добре. Стоеше изопнат, с насочена напред сабя. Ръката и острието образуваха права линия. Бе навел глава и сякаш се вслушваше в нещо.

Отначало стоеше неподвижен. После отметна назад лявата си ръка и няколко пъти сви пръсти. Сякаш търсеше за какво да се хване. Разбрах и с един скок се озовах до него. Без да гледа, той се вкопчи в лявата ми ръка над китката — болката отново ме прониза. Пръстите му ставаха все по-ледени. Нещо повече, аз почувствувах, че изстивам целият. Топлината изтичаше като ток от електрическа батерия, изтичаше от нас. Дори ми стана страшно.

И изведнъж всичко свърши. Зеленото огънче угасна. Валерка разтвори пръсти, отпусна сабята и дълго не можа да улучи отвора на ножницата.

— Е, това е всичко — каза той и аз почувствувах в тъмнината неговата усмивка.

Пред нас в мрака се очертаваха неясни скали, в тях се различаваше абсолютната чернота на тесен процеп.

— Какво пък, да тръгваме — каза Валерка. — Само не изоставайте, че можем да се изгубим. Това е Лабиринт...

— Слушай, щурмане, а Володка няма ли да се превърне в бебе, ако аз...

— Няма, ако не поиска — весело ме прекъсна Валерка.

— А ти няма ли да закъснееш?

— Не! — със сдържана тържественост в гласа произнесе щурманът Иту Лариу Ден. — Сега вече Времето ще ни чака!

[1] Планшир — укрепваща греда, минаваща по горния ръб на бордовете. ↑

7.

Може ли да се опише всичко това? Вървахме ту по трева, ту по камъни, но не ги виждахме, чувахме само скърцане на подметки и шумолене на трева. Чувствувах, че около нас се извисяват твърди, високи стени, но не можех да различа нищо, виждах само неясна, тъмна мъгла, в която се движеха и искряха неярки съзвездия и дори цели спирални галактики. Една от тях, голяма колкото чинийка, бавно се плъзна край рамото ми и отмина назад. Извърнах се и в отбягващата светлина видях Володка и Братлето. Държаха се за ръце. Лицата им бяха бледи и сериозни.

Валерка вървеше пред нас. От време на време поглеждаше нагоре, към зигзагообразната ивица обикновено, земно небе, върху която светеха няколко неизменни звезди. Често завивахме и при всеки рязък завой от мъглата изплуваха подобни на играчки за елха разноцветни планети. Аз и Валерка преминавахме през тях, сякаш бяха от въздух. Това приличаше на сън, в който нищо не е учудващо и страшно.

После отново се стъмни. Стените станаха непрозрачни. Валерка отново забави крачките си и аз почувствувах усмивката му:

— Значи, на колко си години?

Също се усмихнах и нетърпеливо казах:

— Нали знаеш: винаги дванадесет.

— Мисли добре — сериозно каза Валерка. — Такова е мястото тук. Какъвто поискаш, такъв ще станеш. Ако щеш дете, ако щеш старец... ангел с крилца или рицар с броня...

Не искам крила. И броня не ми трябва! Нека отново стана обикновеното хлапе от улица „Чехов“, където растат тополи, където живееш някога с майка си и с приятелите си. Нека отново, както миналия път, на краката ми има меки кецове тридесет и шести номер (връзката на левия се беше скъсала и аз я замених с жица с червена изолация). Да бъде с измачканите сини шорти с шевове, избелели от

често пране. И с ризата, която неумело, но грижливо ми закърпи Братлето след боя с Канцлера...

Или... не с тази риза!

През цялото си детство, от пет почти до петнадесет години, бях мечтал за матроска. Такива униформени блузки — малки, но истински — носеха децата от кръжока по корабомоделизъм в Двореца на пионерите. Но в кръжока приемаха само ако нямаш тройки...

Отчаяно, мъчително мечтаех за матроска. Повече, отколкото за велосипед. Поне така ми се струва сега. Защото велосипед в края на краищата ми купиха, а матроската си остана несбъдната приказка.

Веднъж едва не ми провървя. На битпазара, където ние с майка ми търсехме маркуч за пералната машина, един мрачен, мършав чичко продаваше моята мечта. Мама ме погледна в очите и ме съжали. Но парите не стигаха. Дотолкова не стигаха, че всякакво пазарене беше безсмислено. Сигурно щях да се разрева. Но наоколо се въртеше едно момиченце с лунички и спокойни, насмешливи жълти очи. Познавах я малко — тя отскоро живееше на нашата улица...

... Голяма колкото ябълка зеленикава планета беззвучно прониза стената и увисна близо до нас. Имаше пръстен като Сатурн. Планетата бързо се въртеше в пръстена си и хвърляше отблясъци, подобни на светли пеперуди.

— Уха... — тихо се обади зад мен Володка.

Една от тези светли пеперуди докосна лицето ми с топло крило. Вдигнах ръце — бяха станали тънки и леки. Видях сини маншети с три ивици, бели ръкави. На десния ръкав до лакътя личеше грижливо закърпена дупчица.

Значи, все пак... Или не?

Твърдо знаех, че тогава не купихме матроската. И въпреки това сега си спомнях друго — че я купихме. Да, помолихме чичкото да почака и се върнахме вкъщи за пари. После мама носеше към къщи плоския, увит във вестник пакет, а аз, радостен и благодарен, мъкнех скърцащата кошница със зеленчуци (бяхме ги купили в магазина за зеленчуци). Кошницата беше ужасно тежка и счупените ѝ пръчки болезнено драскаха краката ми. Но това беше същинска дреболия в сравнение с моето щастие. И сенките на клоните весело танцуваха по напукания асфалтов тротоар... Но това се случи, струва ми се, не в

нашия град, а в Северо-Подолск, където гостувахме на чичо ми. Но не е ли все едно?

Сега помнех!

Матроската се оказа малко голяма и мама до вечерта я прекрояваше, а аз направо танцувах от нетърпение. Най-сетне се гмурнах с главата напред в хладните платнени гънки. Стори ми се, че матроската има дъх на платно от стара фрегата.

Оправих пред огледалото гънките под коланчето, дълбоко въздъгнах и така се хвърлих на врата на мама, че едва не я съборих.

— Пират такъв — каза мама. — Не тичай по улиците дълго, късно е вече.

Вечерта надвисваше над града — прозрачно синя, с жълта ивица над ниските покриви. В някои градини горяха малки оранжеви огънове. Толкова беше топло, че въздухът ми се струваше пухкав. И всичко наоколо бе мълчаливо, но живо. Клоните на ябълките, подаващи се над оградите, бяха гъсто обсипани с цветове. Струваше ми се, че във въздуха беззвучно се пукат невидимите пъпки на някакви огромни цветя. Сякаш всеки миг те щяха да изникнат в полумрака, да докоснат топлите огради, сухите телеграфни стълбове, железните покриви — и всичко щеше да оживее и затрепти от необикновена радост.

В мига, в който излязох от вратата, в рамото и в гърдите ми се блъснаха два майски бръмбара. Изтръпнах, макар изобщо да не се боях от бръмбари. Просто нервите ми бяха напрегнати. Сърцето лудо биеше от радостен страх и смущение. Биеше така, че хартиената лястовица, скрита под матроската, потръпваше и мърдаше криле. Как нямаше да бие! Та аз не бях излязъл на улицата просто така. Аз отивах към къщата, където живееше момичето с жълтите очи.

Озъртайки се, със замряло сърце, аз се прекатерих през оградата и скочих в тревата. Лятото още не бе започнало, а тревата вече беше висока. Особено се бе разраснал лопушът. Листата му бяха прохладни и меки като устни на голямо, добро животно. Поседях малко в лопуша, промъкнах се до голямото ябълково дърво и се изкатерих по грапавия ствол до гъсто преплетените клони. Цветовете бяха бели като матроската ми. Те ме гъделичкаха по бузите, чувствувах прашеца, който пухкавите тичинки оставяха по лицето ми. В пролуката между листата видях отворения прозорец. И момичето. То седеше, озарено от

настолна лампа, и четеше учебник по география за пети глас — също като моя. Разсеяно подръпваше с пръсти долната си устна и леко свиваше вежди. Така чудесно го правеше...

Седях и гледах, докато тя прехвърли страницата. Тогава се изплаших да не би да затвори книгата и да си отиде! Затаих дъх и извадих от пазвата си хартиената лястовица. Това беше първото ми писмо до момиче. Наистина в него не бе написано нищо, само на крилете бях нарисувал червени звездички — като на самолет. Но не е ли все едно?

Преброих до пет, рязко се промуших между клоните, прицелих се и хвърлих лястовицата. Отначало тя полетя добре, но пред самия прозорец пропадна към земята. И сърцето ми пропадна. Но лястовицата се издигна отново, влетя в стаята и клъвна белия абажур. И падна върху масата.

Момичето трепна. Взе я и се обърна към прозореца. Гледаше право към ябълката. Към мен!

Шумно скочих в тревата. Тромаво, но бързо прехвърлих оградата и хукнах по уличката. Дишах отчаяно, с хлипане. Странно чувство, едновременно на срам и радост, обгаряше лицето ми. Та тя ме видя! С моята бяла матроска пред тъмната ограда — разбира се, беше ме видяла! Беше ме познала... Нека! Нека да ме е познала!

Едва пред нашата врата видях, че от ръкава се е откъснало парченце плат.

— Толкова много ли си тичал? — попита мама. — Кипиш като самовар.

— Мамо... не се сърди. Аз, без да искам, я скъсах...

Мама въздъхна и отиде за конци.

... Беше ли се случило това, или не?

Когато се върна, ще попитам Варя — не е ли влетяла в нейното детство хартиена птичка с червени звездички на крилете.

Не знам дали вървахме дълго. Времето не се усещаше. Може би то изобщо не съществувахе в Лабиринта. Но ето че по белите ръкави на матроската ми заподскачаха слънчеви зайчета.

Примижали, излязохме от теснината и се озовахме направо в ярката светлина на летен ден. Пред нас лежеше полегат бряг със светли плажове. На места от равната земя стърчаха единични или скупчени

жълти скали. Сякаш скалистата местност бе затрупана с прах до върховете на камъните така, че се бяха образували равни площадки. На места камъкът бе плътно обрасъл с висока трева, но имаше и пролуки, в които стърчаха само отделни тънки стъбълца. Тревата също имаше жълтеникав цвят. Полюшваше се от равния ветрец и звънтеше така, както звънти в полята зрелият овес.

Океанът настъпваше към жълтата суша с равните си синьо-бели гребени. Вълните нахлуваха в пясъка дълбоко, дълбоко, отстъпваха и оставяха съскащи езици пяна.

И имаше толкова много слънце, топлина и спокоен празник, че тревогата и тъгата се стопиха. Не, мисълта за неизбежната разлъка не бе забравена, просто бе отстъпила назад, не беше главна. Главното беше яркият ден, който ни очакваше. Колко много неща можеха да се случат!

Срещнах веселите очи на Володка.

— Значи ето какъв си бил всъщност! — каза той.

Чувствувах познатата лекота и странна гъвкавост в своите момчешки мускули. И всички усещания бяха детски. От неотдавнашното слънчево обгаряне — бях се пекъл по саловете в Северо-Подолск — кожата на раменете леко ме наболяваше (това бе слаба, дори приятна болка, а докосването на матроската — прохладно и ласкаво). Наболяваше ме и коляното със засъхнала драскотина — бях се одрал неотдавна на стръмния склон в подножието на Северо-Подолската крепост... А ръката съвсем не ме болеше!

Володка ме огледа още веднъж от кецовете до яката на матроската и отбеляза:

— Е, не е лошо. Сега поне приличаш на човек.

— Ако ме дразниш, ще те фрасна — обещах му аз. — Сега поне имам право.

Володка отскочи и ми се изплези. Братлето хвърли на пясъка щурманската куртка и бързо застана до приятеля си:

— Хайде, кой е срещу нашите?

Каза го шеговито, дори ласкаво, с весело присвити усмихнати очи. Но аз си помислих: „Не завиждам на оня, който наистина обиди Володка в присъствието на Васильок.“

Стояха рамо до рамо и аз отново забелязах невероятната им прилика. Не толкова в лицата, колкото в нещо неуловимо: може би в

усмивката или в движенията. И двамата разрошени, с еднакви, закачливи погледи. Копринената ризка на Братлето се бе измъкнала от панталонките и плющеше от вятъра, фланелката на Володка се повдигаше и откриваше изподрасканото му мургаво коремче.

— А къде ти е аноракът?

— Там остана — безгрижно каза Володка. — Закачи се в шипките и го хвърлих.

— Заплес — по навик казах аз.

Те се спогледаха, тръгнаха към мен и аз побързах да отскоча. Наистина, по-слабички и по-дребни от мен, но затова пък бяха двама. И щом успяха да измъкнат от пропастта възрастен човек, значи нищо не им струваше да теглят пердаха на едно момче.

А Валерка ни поглеждаше мълчаливо и с насмешка. Нали сега той бе по-голям от нас.

Но и той не беше възрастен. Изведнъж вдигна от земята куртката, плесна ме с нея по гърба и извика:

— Хайде да се къпем!

Радостно се разкрещяхме и хукнахме към морето.

Топлите вълни бяха силни и добри. Толкова много плувахме и скачахме в тях, че едва излязохме на брега и се проснахме без сили.

Такова щастие беше да лежиш под слънцето, да облизваш от кожата си солените капки и да загребваш под себе си горещия пясък.

На стотина метра от нас върху плоския хълм се извисяваше сивата кула на морски фар. Тя беше до самия лабиринт, но ние не я забелязахме, когато се появихме тук: беше останала зад гърба ни.

Затова пък сега разгледахме фара внимателно.

Беше квадратен, с тесни прозорци и нещо като кръгла остъклена беседка — същински огромен фенер. Там трябваше да има ярки лампи. Но на този фар навярно нямаше. В решетестите стъкла на „фенера“ чернееха множество празни клетки, по горния перваз растяха храстчета.

— Не работи ли? — попитах аз Валерка.

— Отдавна. Може би от сто години... Знаеш ли къде сме попаднали? Това е Жълтият остров от Западната каменна бариера. Тук е много опасно за кораби. Щурманите го заобикалят по такава дъга, че губят цяла седмица. Друго беше, когато фарът работеше...

— Добре, а защо не работи?

Валерка сърдито вдигна остриите си рамене:

— Кой ще го поправи? Нали ти казвам — всичко започваме отначало. Толкова още работи не са свършени. Много, много отдавна никой ле е идвал тук. Аз самият познавам мястото само от карта.

— Оттук до вашия залив далеч ли е?

— Около триста мили — смутено отвърна Валерка. — Малко не улучих с изхода на лабиринта... Може пък така да е по-добре.

— А ще се качим ли на фара? — попита Володка.

— Непременно — отвърна Валерка.

Но сега не ни се ставаше от пясъка и ние продължавахме да се изтягаме лениво под слънчевите лъчи.

Най-сетне Братлето припълзя до Володка и му зашепна нещо. Те станаха, тръгнаха по съскащата пяна край плажа и скоро изчезнаха зад каменната верига, която започваше от брега и навлизаше в морето като остатък от древна крепостна стена.

Погледнах след тях с известно безпокойство, но ме мързеше да ставам. „Нищо няма да им се случи“ — си казах.

Но след няколко минути се случи. Братлето и Володка изскочиха иззад камъните и хукнаха към нас, като крещяха нещо.

Скочихме.

Те долетяха възбудени, но не уплашени, а радостни:

— Елате, бързо! Намерихме лодка!

8.

Скалната верига се връзваше навътре в морето на около седемдесет метра, после рязко свиваше и продължаваше край брега, постепенно разпадайки се на отделни камъни — като линия, която изведнъж се разпада на тирета и точки. Тази невисока каменна бариера образуваше малко заливче. Само на някои места вълните успяваха да се прехвърлят през нея. Водата тук беше почти спокойна. В най-тихото място, където веригата правеше завой, опряна до скалата, стоеше малка платноходка.

Стигнахме до нея по каменния гребен.

Лодката имаше тясна висока кърма със сложна резба, широк корпус, по който минаваше пояс от също такава заплетена резба, здрава мачта и дълга рея със свито под нея платно.

Братлето първо скочи в лодката. Последва го, разбира се, Володка. Платноходката се разлюля, сякаш събудена от сън.

— Като за нас е приготвена! — весело каза Володка.

Братлето хвана румпела^[1]. Рулят безшумно се завъртя в медните си панти.

Ние с Валерка също скочихме вътре.

— А може ли така, без да питаме? — попитах аз Валерка. — Тя сигурно си има собственик. Някой е дошъл с нея тук...

— Дошъл е преди петдесетина години — отвърна щурманът Ден. — Я виж колко е стара.

Наистина в тънките пролуки на обшивката и около шпанхоутите^[2] блестеше донесеният от вятъра пясък. Дървото на планшира беше избеляло, железните втулки на ключовете — покрити с морска ръжда.

— Та тя сигурно е изгнила.

— Не, това дърво не гние. Виж, платното... Платното беше триъгълно, подобно на онези, които у нас се наричат „латински“. То се залюля, когато го разгърнахме, заплющя под вятъра.

— Хубав плат — каза Валерка, — минерално влакно. То също не гние.

— Като капрона ли е? — попита Братлето и попипа омотаното около кръста му въженце.

— Като него — съгласи се Валерка.

Володка се обади нетърпеливо:

— Щом има лодка, значи трябва да се плава с нея. Инак за какво е тук?

Валерка седна до румпела, а на мен подаде шкота — меко въже, завързано за долния ъгъл на платното.

— Дръж го така, че да не плющи. Братлето и Володка смъкнаха от каменната издатина въжената примка, която удържаше лодката, и отблъснаха носа от брега.

И тръгнахме!

Отначало не много бързо, но когато каменният гребен свърши, вятърът налетя върху платното, изопна го — и се понесохме.

— Поворот!^[3] — каза Валерка.

Лодката обърна нос към открито море, платното се прехвърли към другия борд, долният ъгъл ме шибна по ухото и едва не ме изхвърли във водата.

— Дръж! — закрепя Валерка. — Нали ти казах — поворот!

Много ми се искаше да изглеждам като морски вълк, затова задърпах с всички сили. Братлето и Володка се хвърлиха да ми помагат. Лодката весело се носеше по разгърнатия, разчертан със съскащи бели гребени син океан.

От брега нашата скорост навярно не изглеждаше много голяма. Но ние се движехме остро срещу вятъра, вълните летяха срещу нас. Струваше ни се, че излитахме върху гребените им със скоростта на катер.

Лодката се носеше с лекота, понякога ни обливаха топли пръски. Ние се смеехме и не изпитвахме страх. Бяхме оставили всичките си дрехи на брега и пътувахме само по плувки, а Братлето пак се беше омотало с въженцето.

Лодката започна силно да се накланя към левия борд. За да я уравнивят, Братлето и Володка се хванаха за планшира от лявата страна, вкопчиха се с крака и силно се отметнаха назад — почти

легнаха зад борда. Гребените на вълните ги заливаха и те крещяха радостно.

Почувствувах завист; без да изпускам шкота, аз се преместих до тях и също се отметнах зад борда.

— Ще обърнете лодката, дяволи такива! — извика Валерка.

Не слушахме Светлия щурман, макар той да ни заплаши, че ще ни изхвърли зад борда. Тогава Валерка уж небрежно подхвърли, че на такова разстояние от брега се въдят калмари и разни други хлъзгави и хапещи морски гадинки. Володка побърза да седне до мачтата и заяви, че му е омръзнало да се къпе. Попита деловито:

— А накъде всъщност плаваме?

— Все едно. Хайде към онова островче — каза нашият командир.

Пред нас на около половин километър се издигаха каменни зъбери.

Достигнахме скалите след около пет минути. Откъм подветрената страна, където вълните не бяха много силни, се отваряше тесен проход.

Платното заплющя. Като се хващахме за камъните, ние вкарахме лодката в мъничкия кръгъл залив. Скалите около нас бяха толкова високи, че заливчето приличаше по-скоро на пещера.

— Това сигурно е кратер на стар вулкан — прошепна Володка и шепотът му като с шумолящи криле полетя между каменните стени.

— По-скоро са останки от морски храм — каза Валерка. — Вижте.

Върху жълтеникавата каменна повърхност над нас беше изсечено огромно лице с дълга брадичка и тесни очи.

— Строг портрет — забелязах аз. — Някой морски бог?

Валерка кимна:

— Пазителя на дълбините, ако не се лъжа...

— Това не е Пазителя на дълбините, а Хака Баркарис — Морския зъб, Звездата на океана, Адмирала на пиратските флоти — сериозно каза Братлето.

— Че откъде знаеш? — учуди се Валерка.

Братлето хитро го погледна:

— Ами чел съм. Да не мислиш, че само ти си изучавал разните му там науки?

— Фукльо... — засмя се Валерка, но не иронично, а по-скоро с удоволствие. И разроши косата на тила на Васильок.

— Уф, че си... — каза Братлето, леко бутна с лакът Валерка, но веднага потърка ухо в рамото му.

После, малко смутен от тази незабележима ласка, весело предложи:

— Няма ли да окъпем щурмана? Само той е сух.

Ние дружно подхванахме идеята му. А Светлия щурман Иту Лариу Ден избяга на носа на лодката и оттам заяви, че пиратският адмирал Хака Баркарис би бил доволен от такъв бандитски екипаж като нашия.

Отказахме се да го преследваме. В този подобен на храм залив не ни беше до игри.

Когато върху камъните налиташе вълна, водата се вливаше в пролуките между тях. Плисък и ромолене изпълваха залива. И въпреки това всеки друг звук създаваше ехо.

Златисти стълбове светлина падаха отгоре. Те проникваха във водата и постепенно се стапяха в зеленикавия сумрак. Дъното не се виждаше. Само неясни сенки на водорасли се полюшваха в дълбочината.

Володка и Братлето легнаха по корем върху планшира и се загледаха във водата.

— Щом тук са идвали пирати, значи на дъното може да има съкровища — заяви Володка.

— А дълбочината? — попита Валерка. — Как ще стигнете до дъното?

— Дайте да я измерим — предложи Володка. Двамата с Братлето намериха на дъното на лодката ключ за весло, покрит с морска ръжда, и го завързаха на края на въженцето.

— Тук са точно двайсет метра — съобщи Володка. — Интересно ще стигнат ли?

Те започнаха да спускат своя самоделен лот^[4]. Но така и не стана ясно дали той е достигнал дъното. Въженцето, размотано почти до края, се отпусна, пак се обтегна — и така няколко пъти. Братлето и Володка се спогледаха и започнаха да изтеглят лота обратно.

— Майчице! — изпищя в ужас Володка.

Бързо изпълзя на кърмата, като тропаше с лакти и колене по шпанхоутите.

Ключът беше изчезнал от края на въженцето. Вместо него висеше огромен краб, вкопчил се с щипката си.

— Ама не се бой! — засмя се Братлето.

— Ами, не се бой! Я какво чудовище!

Крабът наистина беше страшничък. Голям колкото чинийка, клещите му — колкото дланите на Володка. Черупката беше обрасла с грапави мидички, между които се бяха оплели парчета водорасли. От тях крабът изглеждаше мъхест, стар и сърдит.

Но Братлето безстрашно го сложи на коленете си — като котенце. Ласкаво почеса твърдия му рачешки гръб.

— Съвсем не е чудовище. Той е добър.

Крабът подаде топчестите си очи на дълги стъбълца и ги обърна към Братлето. Стори ми се, че в тях проблесна любопитство.

— Добричък... — отново каза Братлето и откърти няколко мидички. Под тях блесна чистата и като че ли емайлирана броня — синкава, с мраморни жилки.

Крабовете, разбира се, не могат да се усмихват, но на мен ми се стори (честна дума!), че този гледа към Братлето с усмивка.

Братлето също му се усмихна. После каза, без да вдига глава:

— Ела, Володка.

— Да не съм луд!

— Ела, ела — отново се засмя Братлето.

Володка въздъхна и тръгна към страха си.

Крабът го чакаше, повдигнал щипки.

— Виж, той разбира всичко — каза Братлето и пъкна кутрето си в щипката му.

Володка изохка и стисна клепачи. Крабът лекичко стисна пръста на Братлето и веднага го пусна. Това приличаше на дружеско ръкостискане.

Володка отвори едно око.

— Хайде сега ти — каза Братлето. — Не бой се. Володка жално погледна към мен.

— Хайде, хайде — казах аз.

И Володка извърши подвиг — подаде на краба кутрето си.

След това, когато нищо страшно не се случи, той шумно въздъхна няколко пъти, облегна се на борда и изтри с лакът потта от челото си.

— Браво — прошепна Братлето може би на Володка, може би на краба.

— Това са много умни животни — обясни Валерка. — Някои учени пишат, че големите крабове имат свой език.

— Крабовете са като хората, всичко разбират — каза Братлето. — Хайде да го помолим за нещо.

— А как ще го помолим? — със слаб глас попита Володка.

— Ами ето така...

Братлето взе навитото въженце, наведе се над краба и малко смутено прошепна:

*Жител морски, славен краб,
бъди силен, а не слаб,
извади ни от недрата
туй, което скри вълната.*

После пъкна въженцето в щипката на краба и го пусна зад борда. Видяхме как нашият морски гост потъва в зелената дълбочина. Бялото въженце потъваше след него.

Скоро крабът изчезна в сенките на водораслите.

— Ще почакаме — каза Братлето и нави въженцето около пръста си.

— Дълго ли ще чакаме? — попитах аз.

— Не, не...

Минаха една-две минути и Братлето започна да издърпва въженцето. Ние с Валерка легнахме по корем на планшира, но Братлето каза:

— Недейте, моля ви се. Току-виж помислил, че сме алчни...

Не бяхме алчни, бяхме просто любопитни. С нетърпение чакахме кога крабът ще се озове отново в лодката. Дори Володка чакаше.

Братлето хвана краба за твърдия гръб и го сложи на планшира. Нашият осмокрак приятел застана на четирите си задни крака, а останалите вдигна, като че ли ни поздравяваше. Очите му весело

блестяха. В лявата си щипка стискаше сплескано сиво топче колкото малка ябълка.

После той сам се преобърна и скочи във водата. Но преди да ни напусне, този странен морски жител ни махна с щипка за сбогом (сам видях, честна дума!).

— Ама че сте и вие, дори „благодаря“ не казахте на животното — отбеляза Валерка.

— Аз му казах, съвсем тихичко — възрази Братлето.

— А той какво ни донесе? — попита Володка, който се беше оживил, откакто крабът изчезна.

На дланта на Васильок лежеше черупка от морски таралеж. Беше стара, с изронени игли, от тях бяха останали само малки грапавинки. Приличаше на кръгла кутийка с дупчица в дъното.

Братлето разтърси кутийката и в нея нещо затрака като в дрънкалка. После тя се счупи отстрани и на дъното на лодката падна светло зрънце.

Валерка го хвана. Видях, че лицето му леко пребледня.

— Не може да бъде... — прошепна той.

— Това бисер ли е? — попитах аз, като се наведох до него.

— Че бисери има само в плоските миди — недоверчиво каза Володка. — А тази е някаква кръгла...

— Това не е обикновен бисер — тихо каза Валерка. — Такива не растат в миди. Това е *вечен* бисер.

Братлето трепна и отвори широко очи.

Бисерът лежеше на дланта на Валерка — светло полупрозрачно зърно, затаило в себе си синя искра.

— А какво му е вечното? — попитах аз. — Че не помътнява ли?

— Това са капки звезден дъжд — обясни Братлето. — Те падат в морето и там застиват.

— Като метеоритите ли? — попита Володка.

— Почти — замислен отвърна Валерка и полюшна дланта си, върху която лежеше бисерът. — Само че метеоритите са от желязо и камък, а това... това е звездно вещество... Между другото, едно такова зрънце може да направи човека император или да скара помежду им цели държави.

— Ама че находка... — стреснато каза Володка.

А аз казах:

— По-добре да го хвърлим на рибите...

Валерка се усмихна:

— Защо да го хвърляме? Ние с Васильок ще ви го подарим — на теб и на Володка. Нали не се каните да ставате императори? Нека ви напомня за нас.

Последните му думи ме боднаха с мисълта за близката раздяла. Но аз пропъдих тази мисъл: далеч беше още краят на Третата Приказка. Нямаше защо да се тъгува преждевременно.

Валерка хвана дланта ми и сложи в нея бисера. Той беше тежък като куршум и голям колкото боровинка.

Разбирах, че не бива да им отказвам.

— Благодаря, Валерка. Благодаря, Васильок.

— Той свети на тъмно — каза Братлето. — Като малка луна...

— А защо все пак се казва „вечен бисер“? — отново попитах аз.

Валерка обясни със строг глас:

— Той може да гори вечно. Ако го запалиш, ще свети като слънце и никога вече няма да угасне. В Стария Град на Западните острови едно зрънце, десет пъти по-малко от това, осветява цял площад вече много векове. Нищо не може да угаси такъв огън. Той гори дори и под водата.

— Как, без въздух ли?

— Звездите също горят без въздух.

Володка докосна бисерчето с пръст.

— Значи това е мъничка звезда? Колко добър беше този краб. Вече няма да се страхувам от крабове.

Всички се засмяхме. Аз сложих тежкия бисер в джобчето на плувките си. Братлето започна да навива въженцето. А пиратският адмирал Хака Баркарис със странен поглед ни гледаше от скалата.

[1] Румпел — лост за завъртане на кормилото (руля) на лодка или малък кораб. ↑

[2] Шпанхоут (шпангоут) — напречни ребра от скелета на кораба. ↑

[3] *Поворот* — руска морска команда за завой. — Бел.пр. ↑

[4] Лот — приспособление за измерване на дълбочината, обикновено разграфено въже с тежест. ↑

9.

Вятърът беше попътен и ние долетяхме до брега за няколко минути. Валерка ловко вкара лодката в залива, завързахме я и по камъните се добрахме до плажа.

Наближаваше вечерта, въздухът сякаш пожълтяваше. Вятърът позатихна, шумоленето на тревата стана по-звънтящо. Престанахме да шумим и лудуваме. Бяхме малко уморени.

Започна отливът. Океанът отстъпваше и оголваше мокрото дъно с тъмни снопове водорасли и кръгли блестящи локви.

Братлето и Володка потичаха малко из тези локви, пръскаха се един друг, но без особено желание. После Володка се натъкна на облия блестящ гръб на заровила се в пясъка костенурка. За да докаже на Братлето, че вече не се страхува от морски животни, той започна да я изравя. Костенурката беше неподвижна и като че ли прекалено обла. После се оказа, че не е костенурка, а глинено гърне, покрито със странна карирана шарка.

— Знаете ли какво е това? — оживено каза Валерка. — Тези съдове са останали от древните мореплаватели, които са живели тук преди хиляди години.

— Дали вътре няма съкровище? — заинтересува се Володка.

Но в древния съд нямаше нищо. Само мокър пясък.

— В тях преди варяха супа от сини водорасли — каза Валерка.

— Искам супа от сини водорасли — събщи Братлето. — Гладен съм.

— Бр — отзова се Володка.

— Никакви „бр“! Много е вкусна. Само че тук няма сини водорасли.

— Ами да наловим и сварим раци — предложи Валерка и крадешком погледна към Братлето.

— Как пък не! — подскочи то.

Засмяха се.

Малките сиви раци, сякаш подслушали коварните замисли на Валерка, се разбягаха по пясъка, изпокриха се под камъните. Много камъни бяха обрасли с плоски миди, подобни на черноморските.

— Ще си сварим миди — каза Валерка. — Добри са за ядене.

— А огън откъде? — попита Володка.

Веднага се сетих. Изтичах, намерих дрехите си и изтърсих джобовете. От тях изпаднаха два сини билета — аз и моят приятел Алик Головин бяхме ходили (преди петнадесет години) в кино „Темп“, за да гледаме филма „Смели хора“. После в дланта ми падна увеличителното стъкълце — подаръкът от Алик.

Слънцето беше ниско, но още напичаше добре. Аз насочих огнената точка на лупата към билетите и скоро по тях заподскачаха безцветни пламъчета. Събрахме суха трева и клони, сварихме миди в старинното гърне, в морска вода, която бълбукаше съвсем като супа в тенджерата. Някои миди се отваряха сами, другите ги отваряше Валерка с острието на сабята си. Месото на мидите беше соленичко и миришеше на море. Беше чудесно! Володка каза, че цял живот ще помним този обяд.

Цял живот... Ще помним! И всички отново помислихме за едно и също: че скоро ще настъпи време, когато ще ни остане само това. Да си спомняме един за друг.

Лежахме на сухия пясък, притиснали рамене, и мълчахме. От дясната ми страна лежеше Валерка, от лявата — моят Володка.

Най-сетне Валерка каза:

— Все пак нещо не е наред. Като че ли не направихме нещо много важно...

— Не сме ходили на фара — напомни ни Володка.

— Нима това е най-важното? — с мек упрек попита Братлето.

— Кой знае! — упорствуваше Володка.

Погледнах към него, после към Валерка. Изглежда, и на двама ни беше дошла една и съща мисъл.

— Трябва да запалим фара — бързо казах аз. — Ненаправно сме попаднали именно на този остров.

Братлето и Володка едновременно се надигнаха, забили остри лакти в пясъка.

Валерка помисли малко и поклати глава:

— Аз също исках... Но не, невъзможно е. Там трябва да горят маслени лампи. А откъде масло? Кой ще ги наглежда, те не могат да горят вечно, трябва да се зареждат?

Володка до мен рязко помръдна и аз почувствувах възискателния му поглед. И казах:

— А бисерът? Нали той гори вечно?

Валерка бързо вдигна очи и отново ги сведе:

— Та това е подарък. Той е ваш — твой и на Володка.

— Той ще си бъде наш. И ваш също — заговорих аз колкото се може по-убедително. — Но той ще гори! Ще гори като...

В главата ми се мятаха всякакви мисли от рода на „неугасимия огън на дружбата“ и други подобни. Но тук нямаше нужда от красиви думи, затова казах:

— Ще гори, като че ли сме заедно... и сме го запалили за всички...

— И ти ще се върнеш по-рано, Дени — изведнъж тихо каза Братлето. — Няма да е нужно да заобикаляш Бариерата.

Вярно, Васильок! На това щурманът Ден нямаше какво да възрази.

Извадих от джоба си тежкото топче. Валерка го пое върху дланта си:

— А как ще го запалим? Не може с обикновен огън. Той пламва само от много силна топлина — от мълния или горящо желязо...

— Ех ти, щурмане! — възкликнах аз. — Забрави ли? На всички фарове има огромни лещи! Ще съберем слънчевите лъчи! Бързо, докато слънцето не е залязло!

Дотърчахме запъхтени до каменната площадка в основата на фара. Вратата беше изкъртена. Мрачно зееше сводестият вход. Но тази мрачност не ни изплаши, ние бързахме, за да не изпуснем слънцето — то беше близко до хоризонта и жълтееше. И все пак се задържахме пред кулата.

Близо до основата ѝ, сред валчестите камъни, лежеше огромна котва. Беше проядена от морската сол, цялата червеникава от ръжда. Вретеното ѝ бе плътно притиснато до базалтовата площадка, единият рог с триъгълна лапа стърчеше нагоре, а вторият — изцяло враснал в камъка. Сякаш много, много отдавна камъкът се бе разтопил, обхванал

котвената лапа и застинал отново. Валерка погали ръждивото тяло на котвата:

— Знаете ли от колко време лежи тук? Някога това е било морско дъно, после водата се е отдръпнала. Тази котва сигурно е паднала от някой кораб преди повече от хиляда години. И така си е останала... Вижте, та тя направо е враснала в планетата.

Ние с Братлето също погалихме покрития с ръжда гръб на котвата-великан. Володка се опита да помръдне големия пръстен, за който се връзва веригата, но той се беше сраснал с гнездото си.

— Слънцето залязва — казах аз.

Сенките на котвата, камъните, ниските скали, където беше изходът на лабиринта, се издължиха и плъзнаха по склона.

Влязохме в кулата.

Отвън тя беше квадратна, отвътре — кръгла. Като че ли един четириъгълен стълб беше пробит със свредел. Там, където отвън бяха ъглите, каменната зидария беше особено дебела. Древните строители бяха пробили в нея полукръгли вдлъбнатини. От ниша към ниша се изкачваше в начупена линия тънка желязна стълба. Когато се заизкачвахме, стълбата закънтя, от перилата се посипаха люспи ръжда.

Беше ни малко страх от това качване. Кръглата пустота кънтеше и над нас, и под нас. Но през тесните прозорци проникваше слънцето и разсичаше тази пустота със снопове лъчи. Те бяха станали розови — значи трябваше да се бърза.

Вървах последен и внимавах да не би Володка и Братлето от безгрижност да се изтърколят по стъпалата. Затова не се озъртах много. Но все пак успях да забележа в нишите навити, полуизгнили въжета, кръгли фенери и някакви черни сандъци. Странни кожени въжета се издигаха нагоре от тях.

След полумрака на тъмния кладенец остъклената фенерна кабина почти ни ослепи. От тази височина слънцето не изглеждаше много ниско — това беше първото, което забелязах.

А второто... Второто беше, че леци нямаше.

По-точно казано, имаше, но не ни вършеха работа. Не бяха изпъкналите стъкла, които очаквахме да видим. Лещите на фара се състояха от множество концентрични кристални пръстени. Отдалеч те навярно приличаха на стъклата на автомобилен фар. И на всичко

отгоре бяха вградени в неподвижни метални рамки. Не можеха нито да се завъртят, нито да се свалят.

Спогледахме се огорчени и с недоумение. Братлето попита Валерка — без упрек, но много разочаровано:

— Ама ти не знаеше ли?

— Да не съм строител на фарове? Досега съм ги виждал само откъм морето.

Изведнъж почувствувах страшна обида. Нима всичко е било напразно?

Володка предложи:

— А какво ще кажете, ако оставим тук бисера и прекараме до него гръмоотвод? При някоя буря ще удари гръм и...

— Тук никога няма бури... — печално каза Валерка.

Братлето, който знае защо, се изкатери на площадката между лещите, където някога бе стояла лампата. Сега там стърчаха два железни лоста. Дългоцветни петна от кристалните пръстени се плъзнаха по ризата на Братлето, после яркото слънчево зайче скочи към очите му. Братлето замижа, вдигна ръка към очите си и закачи с лакът подвижния лост.

Чу се прашене и между лостовете прескочи синя искра.

10.

Веднъж в седми клас ме удари ток от електростатичната машина (нали знаете, такъв един прозрачен кръг с ръчка за въртене, четки и блестящи топчета). Оттогава електричеството предизвикваше у мен нервна реакция.

Трескаво хванах Братлето за ризата и го измъкнах изпод лещите. То примигваше учудено. Володка също примигваше. А Валерка доста се изплаши за братчето си.

— Това пък какво е? — попитах аз. — Значи вие имате електричество?

Той сърдито погледна лостовете и мрачно отвърна:

— Имахме... Много неща имахме, но всичко е забравено. Сега отново търсим...

Той отново погледна към контактите, към Братлето и попита:

— А това... опасно ли беше?

— Зависи какво е напрежението — казах аз и си спомних кожените шнулове и черните сандъци в нишите.

Това трябваше да са кабели и акумулатори и енергията се беше запазила през цялото това време.

Наклонените железни лостове завършваха с остри клюнове, под които имаше дървени дръжки — явно, за да могат да се местят с ръце. Промъкнах се с треперещи колене между лещите и отново сблизих контактите. И отново с пращане прелетя начупена искра, дълга около два сантиметра.

— Ами че това е мълния! — възкликна Володка. — Тя ще го запали!

Ето колко просто се реши всичко. Зарадвахме се и започнахме да мислим как ще закрепим бисерното зрънце между клюновете на контактите.

От пода се издигаше меден винт с кръгла площадка на върха. Приличаше на столче за пианист. Навярно на него е било закрепено

гнездото за лампата. Извъртях го до края, но височината му не стигаше. Володка и Братлето се спогледаха. Володка бързо каза:

— Трябва да сложим камък с вдлъбнатина. Долу има такива.

Преди да успее да отговоря, стълбата закънтя под краката му.

— По-внимателно, летяща маймуно! — извиках аз подир него.

Ехото още не беше заглъхнало, а Володка вече излетя от кулата.

Видяхме го от балкончето, което заобикаляше „фенера“ на фара.

Володка намери камък близо до котвата и с усилие го вдигна.

— Спуснете въженцето! — извика той.

Братлето бързо размота капроновото въженце.

— Няма да стигне — със съмнение казах аз.

— Ще стигне — отвърна Братлето с тон, много подобен на този на Володка.

И наистина стигна. Володка завърза камъка на кръст и ни извика да го изтеглим.

— Ще го изтеглим! А ти се качвай!

— Не, ще почакам! Може да потрябват още камъни!

Но повече камъни не потрябвах. Това паве с вдлъбнатина отгоре беше сякаш специално приготвено за нас. Когато сложих върху него бисера, клюновете на лостовете го докоснаха.

Нетърпеливо ги сблизих.

Синьото змийче на искрата изпраця един-два пъти и обвини бялото зрънце. После искрите затанцуваха безспирно. Бисерът хвърляше синкави отблясъци, но не се запалваше.

— Напрежението е слабо — казах аз.

— Значи нищо няма да стане? — попита с огорчение Валерка.

— Не знам. Виж, ако можехме да получим волтова дъга... Тя може да стопи и метал.

— А как ще я получим?

— Да имахме графит... Поне едно моливче.

— Може пък Володя да има — каза Братлето.

Сетихме се, че Володя още ни чака долу, и изскочихме на балкона. Володка стоеше, вдигнал нагоре глава.

— Имаш ли обикновено моливче? — извиках аз.

— За какво ви е?

— За контактите!

— Много ли ви трябва?

— Много!

— Имах, но остана в анорака!

Едва не плюх от разочарование.

— Ако трябва, ще изтичам! — извика Володка.

„Ще изтичам!“ Като че ли е до будката за вестници!

— Не прави глупости! — извиках аз и се обърнах, очаквайки поддръжка от Валерка.

Но щурманът Ден мълчеше. А Братлето каза с умоляващ глас:

— Нека отиде. Това е толкова важно!

И хвърли долу навитото въженце.

— Тогава да отидем всички заедно — предложих аз.

— Ако сме четирима, ще бъде четири пъти по-дълго — мрачно обясни Валерка. — А времето на лабиринта изтича.

Не разбрах това за лабиринта, разбрах само, че някой трябва да отиде сам. Значи това ще е Володка, защото никой друг няма да може да намери анорака му в тъмните храсти.

— Но той ще се заблуди!

— Не, не е толкова трудно — каза Валерка и извика надолу: — Като отиваш натам, следвай „лунното зайче“! А по обратния път...

— Обратно ще се върна по въженцето! Като Том Сойер в пещерата! — извика в отговор Володка.

Видях как той върза края на въженцето за котвата и извиках:

— Няма да стигне!

— Ти пък! — отвърна Володка и изчезна сред скалите, като размотаваше въженцето.

Приготвих се за тревожното чакане. Явно Третата Приказка се нуждаеше и от такива минути... Гледах слънцето, което бавно се спускаше към морето.

Не се наложи да чакаме и да се тревожим дълго. Володка се върна много бързо. Не забелязах появата му иззад скалите, направо чух кънтящото трополене по стълбата.

Володка дишаше тежко. Беше облечен с анорака и покрит с тъмните звездички на дъжда. Аноракът дъхаше на влажни листа.

В първия момент едва не го прегърнах от радост. Сдържах се и за да прикрия прекалено явния си възторг, попитах:

— Какво, всичко ли е наред?

— Аха... — отвърна Володка. — Ето ти моливчето, Васка.

Братлето взе моливчето и със зъби го разцепи по дължина. Извади графита.

Аз измъкнах от кеца си проводника, който служеше вместо връзка. Валерка почисти изолацията със сабята си. Завързахме с оголения проводник парчета графит към клюновете.

— Готово ли е? — прошепна Валерка.

— Да. Само че се дръпнете. Трябва внимателно...

Знаех, че бисерът ще пламне. Не можеше да не пламне. Самата Приказка ни бе довела до този миг: и старият фар, и подаръкът на добрия краб, и мисълта, че ние трябва да оставим спомен за нашата дружба...

Ненаправно Володка мина сам през звездния лабиринт!

Бавно, почти тържествено сблизих лостовете, очаквайки искрата. Пламна бял огън! И в същия миг нещо черно ме шибна по лицето. Аз отскочих и се ударих с гръб в желязната рамка на лещата.

От купола на покрива, от тъмните преплетени греди към нас стремително се спускаха огромни прилепи.

Или това не бяха прилепи? Странни и страшни същества без глави или по-скоро състоящи се само от глави. Приличаха на меки торби от мокра кожа, големи колкото боксьорски чували. И върху всеки такъв чувал имаше лице. Отвратително, но човешко, с осмислена омраза в мътните жълти очи. А от бузите стърчаха ципести криле!

И откъде се взеха тези чудовища? Навярно чакаха своя час, притаени върху гредите, а ние не бяхме ги забелязали. Не погледнахме нагоре, когато дойдохме тук — не ни беше до това.

Злобното ято ни нападна. Тръпки ме побиваха от плющенето на крилете и вихъра от страшни тъмни лица. Нещо познато имаше в тях — може би жестокостта от маската на Хака Баркарис, може би злото отчаяние на Канцлера...

Братлето и Володка изпищяха и отскочиха към стъклената стена на „фенера“. Володка смъкна коланчето от метални пластинки и започна да го размахва яростно, като придържаше шортите си с ръка. Братлето си свали ризата и шибаше с нея. Аз грабнах един попаднал ми под ръка метален прът и с гневна радост и отвращение почувствах как ципестите криле се чупят под ударите ми.

Но ни спаси, разбира се, Валерка. Неговата сабя засъска във въздуха и няколко „летящи чувала“ с отвратително шляпане паднаха на каменния под. Останалите излетяха на гредите.

Боят продължи не повече от половин минута. Но всички дишахме тежко. Това нападение ни дойде прекалено неочаквано и врагът ни беше прекалено отвратителен.

Трите разсечени „чувала“ на пода потръпваха и мърдаха криле. Не можех да гледам разкривените, умиращи лица.

— Ама че твари — потръпнах.

— Крилати „таласъми“ — процеди през зъби Валерка. — Едно време смятахме, че в тях се преселват душите на умиращи разбойници. Мислех, че отдавна са измрели. И откъде само...

Прекъсна го отчаяният вик на Васильок:

— Бисерът!

Светлото топче се търкаляше по леко наклонения под право към вратата. Изглежда, тези същества го бяха съборили с криле.

Защо не се хвърлихме след него? Защо гледахме вцепенени как бяга от нас? Случва се и така: виждаш как нещо пада, и замираш, и не можеш да го подхванеш...

Едва когато бисерът изчезна зад вратата и чухме няколко звънтящи удара по стълбата, вцепенението ни премина. Хукнахме навън...

Търсихме дълго и отчаяно. По стъпалата, в нишите, по пода на първия етаж. Опипахме всички пукнатини. Когато слънцето се скри зад хоризонта и лъчите му, проникващи в кулата, угаснаха, ние раздухахме на брега остатъците от огъня и направихме факли от клони. Но и огънят не ни помогна.

Право да си кажа, аз и Валерка от самото начало разбяхме, че няма да го намерим. Такова мъничко зрънце в огромния каменен кладенец... Но Володка и Братлето се споглеждаха странно и упорито претърсваха цепнатините между каменните плочи. Накрая всички клони изгоряха.

Излязохме на чист въздух.

Над морето догаряше жълтият залез. Стояхме до котвата и гледахме това ясно сияние. Лицата на Васильок и Володка станаха мургавозлатисти и съвсем еднакви. Еднакво строги, еднакво мрачни.

— Е, нищо де... — каза Володка. — Няма пък да плачем сега. Нали все пак нещо се случи...

„Нещо... — помислих си аз. — Но навярно нищо повече. Тъжната приказка свърши...“

И сякаш в отговор на мислите ми Валерка каза:

— Време е.

— Дайте да се изкъпем за последно — помолих аз и видях пълните с благодарност очи на Володка и Братлето.

— Но времето е много малко. Скоро лабиринтът ще изчезне.

— Ти пък откъде знаещ? — капризно попита Володка.

— Чувствувам. Нали аз го строих.

— Ама ние само ще се натопим — жално каза Братлето.

— Хайде — кратко каза Валерка.

Той хвърли куртката си до котвата, Володка остави върху нея анорака си и ние хукнахме към морето.

До самата вода се озърнах. Залезът се отразяваше в стъклата на фара и те пламтяха, като че ли все пак бяхме успели да го запалим.

11.

Сега вълните имаха цвят на кехлибар и бяха по-топли и ласкави. Сякаш измиваха от душата ми горчилката на неуспеха. Във всеки случай вече не я чувствавах, когато излизах на пясъка.

Но настъпваха минутите, за които се боях да помисля.

Машинално обличах матроската си и размишлявах за странната същност на човешките привързаности. Наистина какви бяха за мен тези две момчета? Нито братя, нито дори стари приятели. Какво ме свързваше с тях така силно? Това, че бяха от друг свят? Глупости! Та аз щях да съм по-щастлив, ако бяха момчета от съседната улица! Може би беше, защото рискувахме един за друг? Но това ми се беше случвало и преди. В един поход до Кавказ аз и един приятел измъкнахме от ледената река двама души. И какво? Само си пращаме картички за Нова година. А Валерка и Братлето? Защо сърцето ми замираще, когато си помислех, че след малко ще се разделим?

И всъщност сме били заедно само три дни. А Володка и Васильок се видяха за пръв път едва днес. И ето вече не могат да се разделят...

Погледнах ги. Братлето помагаше на Володка да закопчее сложната катарамна на блестящото коланче. Шепнеха си нещо — бързо, деловито. Сякаш нямаха намерение да се сбогуват. Държаха се като съученици, които се уговарят да отидат утре на кино.

Може би още не бяха разбрали окончателно, че Ще се разделят завинаги? Или чувствавах, но не го показвах? Такива силни момчета...

Валерка също ги гледаше. Изведнъж се сетих, че днес за пръв път научих истинското му име.

— Дени... — казах тихо.

Валерка се обърна. Очите му бяха топли. Искаше да каже нещо хубаво...

И изведнъж трепна. Вдигна глава, сякаш бе чул далечен сигнал:

— Времето изтича.

Бързо започнахме да си връзваме кецовете.

— По-бързо! — нетърпеливо ни молеше Валерка.

Отказахме се от връзването и бързо закрачихме към фара.

— Още, още по-бързо! — вече с тревога извика Валерка.

Братлето и Володка се спогледаха.

— Тогава бегом! — предложи Володка и ние хукнахме нагоре по склона.

Но Володка изведнъж изохка и падна в тревата.

Хвърлих се към него.

— Спънах се в камък — каза той, като гледаше лакътя си. —

Виж.

Кожата беше одрана, по ръката течаха тъмни струйки.

Смъкнах матроската, разкъсах със зъби долния шев и със зъби отпрах тясна ивица. Смътно си спомних, че нещо такова се е случвало веднъж. Започнах да превързвам драскотините на Володка. Валерка стоеше до мен. Чувствувах, че всяка жилка от тялото му звънти от страшно, нетърпеливо безпокойство. Но какво можех да направя, след като Володка се бе наранил?

Затегнах възела.

— Хайде, бегом!

Володка скочи и отново седна.

— Кракът ме боли — каза той мрачно. — Май че съм го навехнал.

Вдигнах го на ръце. Сега не можех да тичам, но бързах с всички сили.

Вече се виждаше входът на лабиринта.

По-бързо!

По-бързо...

Краищата на входа започнаха да се размиват. Скалите сякаш потекоха, процепът се стопи и изчезна. Мек въздушен тласък ни спря. Земята потръпна, очертанията на камъка и фара се размиха, пространството се разлюля и... Вместо скалите и котвата видях каменен насип, обрасъл с редки храсти. Кулата изчезна.

— Какво е това? — объркан попитах аз.

— Ехо на времето. Обратна вълна... — някак уморено каза Валерка, седна на една морена и постави сабята между коленете си.

Приличаше на човек, който е закъснял за последния параход и знае, че бързането вече е безполезно...

Пуснах на земята Володка и той доста здраво стъпи на болния си крак.

А Васильок... Той погледна към Володка, отиде при брат си, приклепна и опря брадичка в коляното му.

— Дени, какво ти е? — ласкаво и малко виновно каза той. — Не се разстройвай, нали имаме лодка? Без теб корабът няма да тръгне. Ако вятърът е попътен, ще стигнем Залива за три дни. А там е преходът...

В първия момент се зарадвах: значи нищо страшно не се беше случило. Но после едва не изревах от отчаяние:

— Ама нали в Залива няма лабиринт! Значи в такъв вид ще се върна вкъщи!

Братлето тихичко се засмя:

— Ама не, това е обратен преход. Там всичко е просто...

Въздъгнах с облекчение. А Володка забеляза:

— На твое място щях само да се радвам, че мога да се върна такъв. Поне на себе си щях да приличам.

— Да бе... — казах аз. — И Августа Кузминична ще се зарадва. Представяш ли си завеждащия литературната редакция по къси панталонки?

— Че какво, лошо ли е? Нали сте детски театър. Според мен директорката ви трябва да бъде доволна.

— А Варя? — попитах аз. — И тя ли трябва да бъде доволна?

Володка се позамисли и не без ирония забеляза, че с Варя проблемът наистина е малко сложен.

Вече се шегувахме. Какво толкова? Изходът беше намерен, раздялата се отлагаше с няколко дни, които обещаваха нови приключения. Наистина нямаше да е толкова лесно с тази малка лодчица в открития океан, но затова пък щяхме да сме заедно!

— Дени, какво мълчиш? — отново се обърна към брат си Васильок. — Ще си опечем миди за из път. Имаме гърне за прясна вода. Ако прием по малко, ще ни стигне. Впрочем ние с теб можем и морска...

— Аз също мога — обади се Володка.

Щурманът Ден помръдна и остави сабята встрани.

— Вие нищо ли не разбирате? — мрачно попита той. — Откъде лодка тук? Не знаете ли какво е „ехото на времето“?

Ние с Володка не знаехме. Братлето, изглежда, също. Нашият отговор бе изплашено мълчание.

— Обратната вълна от Лабиринта ни е изхвърлила неизвестно къде — каза Валерка. — С хиляди години напред или назад. Ето вижте, няма ги нито котвата, нито фарът. Дори скалите са други.

Володка бързо дойде при мен...

Четиримата седнахме в мълчалив кръг по камъните в тревата. Отчаянието често пъти е мълчаливо.

Залезът горя дълго и угасна някак изведнъж. Настъпи тъмносиня нощ без луна. Затова пък небето се обсипа с огромно количество звезди. Имаше много ярки, имаше и по-слаби. Някои изглеждаха съвсем близки, други горяха непостижимо далеч. Изумително ярък Млечен път пресичаше цялото небе. В космическите дълбини се кълбяха купчинки звезден прах. Но това беше чужд Млечен път, бяха чужди съзвездия.

Как изведнъж ми се прииска да се върна под мрачното нощно небе! На улицата на вилното селище, където в листата шумоли дъждец, мирише на влажна трева, а далеч зад дърветата глухо свирят електрическите влакове... Но нямаше път натам. А и да имаше, не го знаехме. Валерка каза, че не може да построи втори лабиринт.

Едва се виждахме един друг в звездната светлина. Никой не помръдваше. Братлето положи глава на коленете на Валерка и като че ли задряма. Володка седеше, прегърнал раменете си, и гледаше земята.

Изведнъж той се удари с юмрук по коляното и тъжно каза:

— Какъв съм глупак, какъв съм глупак! Всичко стана заради мен.

— Че ти не си виновен, дето се спъна — казах аз.

— Виновен съм! — извика през сълзи Володка. — Аз нарочно! Искях да ви забавя!

Братлето прошепна, без да вдига глава:

— И двамата сме виновни. Искяхме на лодката... искахме още да бъдем заедно...

— Разбрах това — каза Валерка.

— Сега никога няма да ни го простите — с безцветен от отчаяние глас каза Володка.

— Ще ви простим.

Помълчахме още малко, после Братлето вдигна глава и попита:

— Какво ще правим сега?

— Ще търсим място за нощуване — спокойно, съвсем като възрастен каза щурманът Ден. — През нощта ще бъде хладно. Съберете повече суха трева и клони, ще си направим гнездо.

Братлето и Володка скочиха.

— Не се отдалечавайте много — предупредих ги аз.

— Може ли да взема сабята? — попита Володка. — Да сека клони...

Валерка извади сабята от ножницата и му я подаде.

— Само внимавай с нея — казах аз.

Те се скриха зад камъните, но ние чувахме приглушените им гласове и ударите на острието по твърдите клони.

Нерешително, на пресекулки Валерка попита:

— Слушай, ако например аз... ако нещо се случи с мен, да речем... съвсем... Вие бихте ли взели Васильок при вас?

— Какви глупости ти идват в главата? — сърдито попитах аз.

— Все пак кажи. Представи си, че...

— Какви ги говориш! Нима щяхме да го изоставим? Само че... той би ли поискал? Нашата Земя му е чужда.

Валерка поклати глава:

— Щом ще сте там, няма да му е чужда. Няма да има никого освен вас.

— Ама ти какво си намислил?

Той седна до мен и полугласно каза:

— Аз те излъгах. Мога да построя лабиринт... Само че никой не го е строил три пъти.

— Че защо три пъти? Нали това ще ти бъде вторият?

Видях в разсеяната светлина усмивката на Валерка — кратка и тъжна.

— Това е нещо като поговорка — обясни той. — Никой не го е строил три пъти, защото вторият отнема живота на създателя си.

— Защо, Валерка?

— Трудно е да се обясни... Нали видя огънчето на острието? В него изгарят всички сили. Не мисли, че ме е страх. Просто е обидно да умреш така...

Спомних си ледената ръка на Валерка тогава.

— А ако се хванем всички?

— Няма да помогне. Все едно първият ще умре... Та това е Лабиринт...

— Да върви по дяволите тогава!

— А какво ще правим?

— Ще измислим нещо.

Той стана, мина зад мен и сложи ръце на раменете ми:

— Какво можем да измислим, Серьожа? Изхвърлени сме кой знае къде във времето. Само лабиринтът може да ви спаси.

Именно така каза — „да ВИ спаси“.

Отхвърлих ръцете му от раменете си:

— Глупости, Светъл щурмане! Този номер няма да мине!

— Я стига! — сърдито каза той. — Сам знаеш, че понякога това е нужно. Нали сам искаше да резнеш въжето?

Виж ти, знаеше!

— Е да, исках... Но се надявах, че може би ще се спася. Пък и нямаше изход.

— А сега има ли?

Премълчах.

— Помисли за онези, които остават там, у вас. Това беше нечестен ход. Помислих за себе си, за Володка и... Разбира се, не можех да се съглася с Валерка, но в моята твърдост се появи пукнатина.

— Братлето ще умре без теб.

— Няма, ако бъде с вас.

Зад нас се разнесе силно шумолене. Озърнахме се. Беше Володка, който, промъкнал се нечуто, хвърли на земята сноп трева.

— Разговаряте значи... — със странен тон каза той.

— Къде е Васильок? — попита разтревожен Валерка.

— Сега ще дойде. Остра сабя имаш... Ж-жик — и храста го няма.

— Да, хубава е — със скрито безпокойство каза Валерка. — Къде е, да не сте я изгубили?

— Ето я — Володка вдигна сабята от земята. — А ти не можеш ли да построиш лабиринта без нея?

— Не мога. Дай ми я.

— Сега — Володка отстъпи назад. — Тук някъде имаше камък с пукнатина... Аха!

Острието издрънча в камъка. Володка замря за миг, после силно се дръпна назад и падна по гръб в тревата. Чу се краткият звук на пречупена стомана.

Хвърлихме се към Володка. От другата страна дотича изплашено Братлето.

Володка лежеше по гръб, притиснал до гърдите си парчето от сабята.

— Ти си луд! — изкрещя Валерка.

Володка бавно стана и хвърли парчето.

— Ти си луд, а не аз — сърдито каза той. — Нали ви чух... Виж ги ти какво намислили!

Валерка изведнъж притихна и отпусна ръце.

— Глупак — съвсем по момчешки каза той. — Сега ще седим тук цял живот.

— Няма да седим — тихо, но твърдо възрази моят Володка. — Ще станем и ще тръгнем. Нещо трябва да се случи. А за да се случи, трябва да вървим.

12.

Вървахме.

Отначало стъпвахме по дребни камъчета, а край коленете ни се полюшваха пухкави метлички с тънки стъбълца. После излязохме на твърда повърхност. Светлината на Млечния път стана още по-ярка, виждаше се на стотина крачки наоколо. Различих под краката си шестоъгълни каменни плочи, с които бе покрита широка ивица земя. Тази права лента се простираше чак до звездния хоризонт.

— Дени, виж. Това е път — каза Братлето и хвана Валерка за ръката.

Другата си ръка той подаде на Володка, а Володка здраво вкопчи пръсти в моите. Вървахме в тясна редица по гранитните плочи. Вървахме през непознатия чужд свят, вървахме през неизвестното време.

Вървахме неизвестно накъде...

Отдясно искреше Океанът, отляво и пред нас се губеше в нощта каменистата равнина. Долиташе далечен шум на вълни. Нямахме вятър. От нагретия през деня гранит се издигаше топъл въздух. Беше лесно да се върви, равният прав път ни унасяше и успокояваше...

— Хубав път — казах аз. — Вашите древни майстори са умеели да строят...

— Това не са древните — отзова се Валерка. — По-скоро обратното... Нали гледам звездите, те са се изместили така, както ще застанат в далечно бъдеще.

Моят Володка леко забави крачка.

Аз попитах:

— Но щом сега е... друго време, защо всичко е същото? Пуст остров...

— Нали е отдалечен, изоставен...

— Но сигурно не навсякъде по планетата е така. Не би ли искал да останеш... в това бъдеще?

— Не искам — тихо каза Валерка. — Още не съм направил нищо за него.

— Дени — каза изведнъж Володка с мрачен, непознат глас. — Ако се върнете, постарайте се да няма такова бъдеще.

— Какво? — тихо, но тревожно попита вместо Валерка Братлето.

— Ами такова... За какво ви е бъдеще с военни самолети? Та това е писта за излитане.

Известно време вървахме мълчешком и с други очи гледахме гранитните шестоъгълници. В пролуките между тях никнеха храстчета и трева.

— Всичко вече е изоставено — казах аз.

— А колко кръв е имало, докато го изоставят? — все така мрачно отвърна Володка.

„Туп-туп... туп-туп...“ — меко тупкаха крачките ни. Струваше ни се, че цялата планета е пуста. А може би наистина беше така?

Нима всичко е било напразно? Напразно бяха загинали шестимата барабанчици, напразен беше моят бой с Канцлера?

— Но защо пък военни? — нерешително попита Валерка. — Може да е за обикновени самолети...

Володка преглътна и каза:

— Баща ми беше военен летец... Веднъж ме взе на летището, беше преди седем години. Малък бях, но си спомням: наоколо степ, няма нищо, само бетонна писта — почти като тази...

А аз си мислех, че знам за Володка всичко. Той и майка му никога не ми бяха говорили за баща му и аз бях сигурен, че Володка цял живот е расъл без баща.

— Ти никога не си ми разказвал... Баща ти със самолет ли е загинал?

С кола — тихо каза Володка. — Той и брат ми пътували край пистата, а там по време на излитане експлодирал един изстребител. И едно парче улучило резервоара на колата, тя също експлодирала... Двамата били убити на място.

— Брат ти също ли беше летец?

— Не, ние с Баска бяхме близнаци... Мен ме бяха оставили вкъщи, за наказание за нещо си там, а те с баща ми...

„Туп-туп... туп-туп...“ — глухо удряха по пистата нашите кецове. Звездите горяха с безпощадно ярка светлина. Между тях често

пламваха сребърните стрели на метеоритите.

— Така че вие се постарайте.

— Ако се върнем — каза щурманът Ден.

— Затова трябва да се върнем, Дени — каза Братлето.

— Трябва, но как? Да не би аз да счупих сабята?

— Трябва да се върнем всички — тихо, твърдо каза Володка. —

Откъде да знаеш, може би нещата тръгнаха накриво затова, че ти не замина. Трябва да се върнем и да заминеш.

— Добре де, измисли как — със съдържано раздразнение каза Ден.

— Мисля — със странна насмешка отвърна моят Володка.

Бяхме изминали вече няколко километра, а пистата не свършваше. Може би тукашните самолети се нуждаеха от много дълъг разбег? Какво ни чакаше в края на този път? Самолетите в края на пистата се издигат към небето. А ние какво ще правим?

Надявах се на някакво чудо — че непознатите сили на пространството и времето изведнъж ще ни отнесат на дъждовните улички на вилното селище! Това би било най-хубавото чудо. Но след него идваше и най-тъжното: раздялата с Валерка и Братлето.

— Валерка...

— Да?

Всъщност бях го повикал просто така. Да чуя гласа му.

— Нима знаеш как трябва да стоят звездите след хиляда години?

— Разбира се — малко учуден каза Валерка. — Всеки щурман знае. Ето виж онези дванадесет звезди, точно пред нас. Това е съзвездието Краб. Преди беше по-сплеснато, като че ли крабът е приседнал, а виж, сега се е изправил.

Наистина очертанията на съзвездието напомняха гигантски краб. Володка също забеляза това:

— Вижте, той си е вдигнал щипките!

— Не бой се, този краб не хапе — усмихна се Братлето.

— А мен и от онзи не ме беше страх! Е, само в началото... Как мислиш, дали онзи краб не ми се е обидил?

— Ти пък!

— Хубаво, че не ми се е обидил — зарадва се Володка.

Той се откъсна от нас и ни изпревари напред. Скоро се отдалечи на десетина крачки. Превръзката на лакътя му се мяркаше като бяла

пеперуда.

— Ей, къде? — повиках го аз.

— Не ми пречете, съчинявам стихове — отзова се той с познатия полушеговит тон.

— Намери кога! — забеляза Валерка.

Братлето тихо се разсмя.

А аз не повярвах. Догоних Володка.

— Володка... Защо никога не си ми казвал за баща си и брат си?

Той помълча и каза някак сковано:

— Само не се обиждай.

— Ти пък, не се обиждам, разбира се. Но все пак... защо?

— Страх ме беше.

— От какво?

— Ами... да не помислиш, че съм се сприятелил с теб само защото ми липсва баща. Мама каза това веднъж. А аз не за това... На мен просто ми беше хубаво, дето си такъв...

— И на мен също — внезапно каза зад нас Братлето.

Чак гърлото ми се стегна.

Володка ми хвърли един бърз поглед и прошепна:

— Помниш ли, миналата година ти ми каза едно нещо? Че ако ти се прииска нещо много силно, непременно ще го постигнеш... Точно отивахме да се къпем, помниш ли?

Помнех.

— Та ето на... Аз пък ти казах някаква глупост. Че не можеш да вкараш муха в сапунен мехур... Много глупав бях, не ми се сърди.

— Че аз и тогава не ти се сърдех. Защо си спомни за това?

Володка въздъхна и отвърна нещо много странно:

— Защо пистата свърши.

Пистата свърши внезапно и нищо ново не се появи пред нас. Все същите храсти, камъни и трева. Но на последната плоча, на самия ѝ ръб — дали като награда за дългия път, дали като насмешка — светеше със синьо пламъче вечният бисер.

Бяха се случили толкова много неща, че сега дори не се учудихме. Приклекахме и аз поех топчето върху дланта си. То бе топло, почти горещо, сякаш току-що паднало от небето.

— Нашият ли е? Или друг? — попита Братлето.

— Не е важно — замислено каза Володка. — Щом го намерихме, трябва да направим онова, което искахме.

— Нямаме огън — възрази Валерка.

— Толкова звезди и да няма огън? — засмя се Володка.

— Какво общо имат тук звездите? — попитах аз.

— Това, че и бисерът е звезда... Само че ни трябва лък и стрела. Звездите се палят на високо.

Братлето мълчаливо хукна към тъмните храсти.

Чухме пукот и шумолене. След минута Братлето се върна и донесе тънко дълго клонче и още едно, право като тръстиково стъбло.

— Точно каквото трябваше — каза Володка.

Ние с Валерка не ги разпитвахме, не им пречехме. Володка твърдо знаеше какво трябва да прави. Може би сега бе дошла на власт неговата собствена Приказка.

Той разцепи със зъби клончето-стрела и вложи в чатала бисерното зърно. Пак със зъби направи вдлъбнатина от другия край.

— Трябва тетива.

А въженцето? — сетих се аз. — То къде е?

Володка не отговори веднага, сякаш думите ми го учудиха. После изсумтя сърдито:

— Въженцето... Там, където останаха и аноракът, и куртката. И котвата, и маякът... Къде са! За въженцето си спомни. За него няма да ми се кара никой, а за анорака ще си изпатя от мама...

„Ще си изпатя от мама!“ Като че ли от нея ни делеше само половин час пътуване с злак.

Като продължаваше да мърмори нещо, Володка размота бинта от лакътя си и го усука. Двамата с Братлето огънаха клоната и завързаха усуканата ивица за краищата му. Володка сложи върху тетивата стрелата с бисера.

— Е, стискай палци да издържи — прошепна той на Братлето.

Братлето кимна.

— Ще издържи — успокоих го аз. — Виж колко е дебела.

Братлето и Володка неочаквано се изкискаха. Володка каза със съжаление в гласа:

— Това му е от времето, когато беше голям. Възрастните са толкова несъобразителни.

Честна дума, щях да го фрасна! Как може така? Вкъщи да ми се присмива — разбирам, това се понася, но тук... Или той съвсем не разбира къде сме и какво става с нас?

Но Володка вече беше станал сериозен.

— Само не се смейте! — помоли ни той.

Като че ли ни беше до смях!

Володка бавно вдигна лъка и плавно изопна тетивата.

— Какво, Васка, ще стреляме ли?

— Хайде! — звънко каза Братлето.

Тетивата изплющя. Погледнахме нагоре, но, разбира се, не видяхме стрелата. А Володка бързо, но ясно произнесе:

*Жител морски, славен краб,
с брат-звезда, щом делиш хляб,
помоли със звездна мощ
той да смаже тази нощ.*

Той бързо въздъхна, сякаш се канеше да продължи, и в същия миг ни заслепи ярък пламък.

Златисто кълбо пламна над главите ни и озари земята с ярка, почти слънчева светлина. Стиснах очи и чух как до мен се смеят Братлето и Володка. Смееха се така, сякаш нищо вече не ни заплашваше.

Отворих очи и видях, че кълбото се смалва. Но не угасваше, а се издигаше все по-високо. То бързо отлиташе към звездите и скоро само стана като ярка звезда. А след няколко мига и тя се изгуби сред разсипаните звезди, които вече избледняваха на фона на странно изсветлялото небе.

— Отлетя нашата звездичка — тихо каза Володка. — Вече няма да я видим...

— С моите прибори мога да я открия — отзова се Валерка.

— Е, значи ще я видиш — с неочаквана веселост обеща Володка.

И чак сега видях, че вече няма нито остров, нито стартова писта. Ние стояхме сред камъните до пропастта, съвсем близо до мястото, от което бях паднал. Небето беше изсветляло от лунната светлина. Луната

все така осветяваше белите къщички на Залива, а до каменния парапет стоеше корабът на Валерка.

13.

И Братлето каза на Валерка:

— Виждаш ли, Дени, вкъщи сме си. А ти не вярваше.

— Аз и сега почти не вярвам — отвърна Валерка не радостно, а някак уморено. — Не разбирам как стана това...

— Просто казахме навреме нужните думи — шеговито или сериозно обясни моят Володка.

— Може би, може би... — разсеяно каза Валерка.

Каза го на Володка, но гледаше към мен. Гледаше ме внимателно, без да откъсва поглед.

— Какво има, Валерка?

— Почакай, не мърдай — помоли ме той.

— Защо?

— Недей, моля те... Искам да те запомня такъв, какъвто си сега.

Приказката си отива...

— Значи край? — беззвучно попитах аз.

— Да — беззвучно отговори той. И попита малко по-високо: — Искаш ли да вземеш нещо за спомен?

— А възможно ли е? Няма ли да изчезне при прехода?

Той се усмихна леко:

— Ако го държиш в ръце. Дръж го по-здраво — и ще се пренесе.

Бързо смъкнах матроската и я свих на вързопче.

Валерка кимна. Погледна към луната, към морето и виновно каза:

— Сега трябва да тръгваме.

И направи крачка по пътеката.

— Дени... — повиках го аз. — Почакай... Направихме ли всичко, което трябваше? Няма ли да съжаляваме за нещо?

Валерка се обърна:

— Всичко. Всичко, което можеше да се направи за един ден. Звездата гори над острова, тя е по-добра от фар. Щурманите вече няма

да заобикалят Каменната бариера... А останалото, какво пък... Ще го правим всеки в своя свят. Нали знаеш, ние имаме работа за цял живот.

— Тогава да вървим — казах аз и тръгнах след Валерка.

Няколко секунди чувствавах как ласкавият вятър от света на Валерка гали голите ми рамене. А после усетих върху тялото си шлифера, ботушите и всички предишни дрехи. И от моето детство остана само свитата на вързопче матроска. Въздъхнах и я пяхнах в широкия джоб на шлифера.

Стигнахме началото на улицата, където бяха дългите здания без прозорци. Спряхме.

— Това е — каза Валерка.

Значи наистина всичко свърши? Завинаги!

Васильок някак объркано погледна брат си, после мен. Приблужи се и неловко се притисна до ръката ми. После бързо хвана Володка за ръцете и го отведе встрани.

Погледнах Валерка.

— Е, сбогом — тихо промълви той.

Прехапа долната си устна и ме погледна в лицето. Очите му бяха пълни с тъга.

— Сбогом — с усилие казах аз.

Той направи крачка и опря чело в рамото ми. Аз неловко го прегърнах.

Сбогом, Валерка... Този път — наистина сбогом. Явно законите на Приказката са нерушими. Три пъти се срещат хората и третата среща е последна. Трябва само да стиснем зъби, за да не заплачем, и да се разделим.

Погледнах над рамото на Валерка и видях Братлето и Володка. Те се държаха за лактите и мълчаха. После изведнъж се пуснаха и бавно започнаха да се отдалечават един от друг. Валерка сякаш почувствува това. Откъсна се от мен и започна да се отдалечава заднишком. И някак от само себе си се получи така, че Братлето се озова до него, а Володка — до мен.

И ние се отдалечавахме, отдалечавахме, без да откъсваме погледи един от друг...

И както при първата ни раздяла в Северо-Подолск, аз почувствувах, че сме разделени с прозрачна, но непробиваема стена.

Не откъсвах поглед от моите отдалечаващи се приятели. Зад тях сияеше лунното пространство. Валерка се бе превърнал в тънък черен силует. А Братлето изведнъж попадна в поток от лъчи и пламна в сребристо сияние. В разрошената му коса, във всяка копринена нишка на ризата му, по незабележимите косъмчета на ръцете и краката горяха сини искрици. Сякаш някой бе хвърлил върху него шепа светец прашец...

За секунда затворих очи, за да ги запомня точно такива. А когато погледнах, вече ги нямаше. Кръглата луна бавно се изтърколи зад облаците и синият свят — планетата на Валерка — угасна. Извърнах се.

— Да вървим — прошепна Володка.

Подаде ми топлата си длан и ние тръгнахме, без да се обръщаме назад. Отначало по улицата. После край плета от железни шипки, край тъмните вили и мокрите брези. Към спирката на влака.

Дъждът спря, но въздухът още трептеше. Наметнах Володка с края на шлифера си.

Все така самотно гореше лампата на спирката. Погледнах към Володка. Изразът му беше неразбираем: мрачен, но не особено тъжен. Сякаш за нещо се безпокоеше, сякаш чакаше нещо. А може би просто съдържаше тъгата си, за да не я забележа. Погледна ме отдолу нагоре и свитите му вежди се раздалечиха.

— Е какво? Дръж се!

С усилие се усмигнах и кимнах.

После дойде вагонът с ярките си лампи и лъскавочерната нощ зад прозорците. Тъгата не ме напускаше. И аз, заслушан в желязното тракане на колелата, си мислех колко е несправедливо всичко това. Не трябва да има такива окончателни раздяли. Ако всичко това е било наистина, ако планетата на Валерка съществува, трябва да има някакъв начин, за да не се губим един друг! А ако това е Приказка — на кого е нужна тя такава жестока?

И в този миг разбрах, че лъжа себе си. Тази приказка беше нужна. Нима щеше да е по-хубаво, ако никога не бях срещнал Валерка и Братлето? Не! Въпреки цялата горчицина, цялата тъга, аз съм щастлив. Защото те съществуват.

Въпреки всичко съществуват!

Тъгата ще мине, казах си аз, а споменът ще остане. Може би с тъга, но вече без болка ще си спомняме за всичко, което се случи. С тъга и радост едновременно. Аз и Володка...

Володка се беше свил до мен. Свит на кълбо върху седалката, покрит с полата на шлифера ми, той дишаше равномерно. Стори ми се, че е задрямал, и се опитах да го завия по-добре. Но когато го погледнах, видях тревожно отворените му очи.

... До къщи се добрахме със случайно такси. Беше дълбока нощ.

— У нас ли ще спиш? — попитах аз.

Володка поклати глава:

— Вкъщи.

Разбрах го. Той трябваше да остане насаме със своята тъга и тревога. Трябваше, за да се успокои душата му. Може би му се плачеше, а винаги е по-добре да плачеш сам...

Но лицето му продължаваше да ме безпокои. В очите на Володка имаше не само тъга, но и някакво странно очакване.

— Володка... страх ли те е от нещо?

— Ти пък — сериозно каза той.

Постоях пред затворената врата. После си помислих — какво ли няма да видиш в очите на човек, който е проникнал в незнаен свят, намерил е там приятел и го е изгубил...

ЕПИЛОГ

До сутринта сънувах Океана, равномерните му вълни върху пясъка на Жълтия остров. Отначало те бяха сини под яркото слънце, после станаха кехлибаренопрозрачни в ясното сияние на залеза, накрая — тъмни, посипани с лунни искри. Вълните се разбиваха в камъните на брега и се разхвърлиха на хиляди пръски.

Изведнъж тези летящи пръски станаха стъклени и звънко се удариха в разтворените криле на прозореца ми.

Отворих очи и видях как зад горния край на прозореца се скри стъклената запушалка. Или може би само така ми се беше сторило?

Беше ясно утро. Небето синееше, ярко жълтееше под слънчевите лъчи ъгълът на съседната къща. Офиковият храст поклащаше листа, а на върха му червенееха гроздове плодове (от долните клони вече ги бяха обрали).

Веднага стана ясно, че последните дни на август са решили да ни подарят топлина. Навън беше не есен, като вчера, а ярко, късно лято. Утрото в прозореца приличаше на поставен в рамка слънчев пейзаж.

И изведнъж в горния край на прозореца на фона на този пейзаж се спуснаха и залюляха четири крака.

Бяха абсолютно еднакви. Или във всеки случай два еднакви чифта. Обути в еднакво износени кецове, завързани по един и същ мързеланковски начин — до половината. Еднакво мургави, еднакво изподрани.

Ако краката бяха само два, щях да разбера, че се спуска Володка. Дори примигнах: да не ми се раздвоява погледът? Не. Каква беше тази работа?

Володка винаги пазеше ревниво правото си над своя „парашут“ (не от стиснатост, а защото „парашутът“ се спускаше точно пред нашия прозорец). На никого не позволяваше да го използва и само от време на време взеше Женя.

Значи Женя неочаквано се е върнала?

Но тя, макар понякога да носеше момчешки кецове, винаги ги връзваше както трябва, пък и носеше по-малък номер.

Тогава...

Ето още нещо еднакво! И върху четирите кеца блестяха сребристи рибешки люспи!

Аз трепнах и исках да скоча, но веднага разбрах: беше сън. Усмихнах се тъжно и погледнах по-спокойно.

Погледът ми, насочен към прозореца, се плъзгаше над нещо черно-бяло.

За миг отместих очи и видях на облегалката на стола мъничката матроска. Сам я бях извадил вчера от джоба на шлифера!

Сърцето ми замря. Хвърлих се към прозореца.

Четирите крака се спускаха плавно, зад прозореца се появи гумата. В нея, като в рамката на кръгъл портрет, седяха, притиснати един до друг, Володка и Братлето.

Володка се усмихваше широко и жизнерадостно, Братлето — плахо като неканен гост.

В този миг аз сякаш се раздвоих. В мен оживя дванайсетгодишният Серьожа, който изкрещя радостно и се хвърли към приятелите си. А възрастният Сергей Виталиевич (който беше отвън) започна да се държи съвсем идиотски. Изглежда, заради това, че беше изненадан, той каза със суровия тон на класен ръководител:

— Това, как да го разбираме?

Васильок погледна нерешително към Володка и прошепна:

— Нали ти казах, че ще си изпатим?

Володка пренебрежително мръдна рамо. Това кратко движение заместваше дългата фраза: „Не го ли виждаш — той само така си приказва, защото се мисли за голям и много сериозен?“

После ми обясни с делови тон:

— Разбираш ли, ние решихме така: нека Васка поживее у нас, докато щурманът се върне от плаването си.

Момченцето в мен заподскача, но аз отново си помислих „Това е сън...“, и попитах с подозрение:

— А Валерка знае ли? Съгласен ли е?

— Ами той вече замина... — тихо каза Братлето.

А Володка добави:

— Не му казахме, защото не знаехме дали ще стане... Ще му пратим говоряща раковина.

Изглежда, изразът ми продължаваше да бъде недоумяващ, учуден, защото Володка продължи:

— Че какво? Аз ще се разбера с мама. Учебниците ни ще бъдат общи. Имам две ученически униформи — нова и стара. Аз ще взема старите панталони и новата куртка, а Васка — обратно. Или аз обратно...

— Вие умни хора ли сте... или обратно? — объркано попитах аз. — Кой ще запише в училището човек без документи?

Володка ме изгледа така, сякаш спорех само от инат.

— Нали в райсъвета цялото началство ти е познато?

Прав беше. И малкият Серьожка, който подскачаше в мен, вече искаше да се преметне от радост. Но изведнъж ни облъхна хлад — и него, и мен! Защото това, което ставаше сега, беше невъзможно. Защото вчера се простихме завинаги!

— Слушайте, ами това... планетите? Нали се раздалечават?

Навярно лицето ми е било много уплашено. Васильок отново се усмихна виновно, а Володка снизходително ми обясни:

— Няма да се раздалечат. Аз не отвързах въженцето.

— Какво? — попитах аз и машинално погледнах нагоре.

Гумата висеше на дебело, чорлаво въже.

Володка въздъхна и ми обясни:

— Ами така се получи. Аз го вързах, когато излязох от лабиринта. Вързах го, за да не го навивам, когато се връщах обратно. Да го навиваш е много бавно, пък като беше вързано, се обтегна като жица на трамвай, и аз по нея — вз-з-з...

— А за какво го върза? — глупаво попитах аз.

С невинната усмивка на послушно момченце Володка отвърна:

— Ами за шипките...

И всичко стана ясно.

Котвата, завинаги враснала в планетата, и железните шипки, чиито корени стигат до центъра на Земята. И между тях — бялото въженце, завързано с хитрите възелчета на Володка. Двадесетметрово въженце, безкрайно като Вселената и вечно като пламъка на нашия бисер.

То бе пронизало вихрите на загадъчните светове — то, толкова тънко и слабичко на вид. Като насмешка над всички закони на пространството и времето...

Ще издържи ли? Няма ли да се скъса от чудовищната сила на раздалечаващите се звезди?

Ще издържи, разбрах аз. Нали сега си имаме обща звезда. Нали сами я запалихме над пустинния остров и точно затова въженцето свърза нашите две планети.

Въженце, Ни да го скъсаш, ни да го развържеш. Може ли да има нещо по-просто и нещо по-здраво?

Моят малък Серьожа изкрещя радостно и се изправи на глава. А глуповатият Сергей Виталиевич примигна и все пак попита нерешително:

— Заговорници такива... Не мислите ли, че това е космическо хулиганство?

— Ти пък! — тихо, но с познатите интонации на Володка каза Братлето.

А Володка попита насмешливо:

— Кое е космическо хулиганство? Въженцето ли? Ако кажеш на някого, ще станеш за смях.

И тогава се засмях и аз. Засмях се и отхвърлих съмненията и страховете. И най-сетне повярвах, че това не е сън. Засмях се и целият се отдадох на радостта. Протегнах към тях ръце:

— Хайде влизайте, палавници такива!

Те радостно разлюляха гумата, прехвърлиха изподрасканите си крака през перваза, а аз ги хванах за ризите...

... и в този момент от двора се разнесе оглушителен вой. Нещо средно между аварийна сирена и колективен рев в детски ясли. Всички подскочихме като от взрив.

Под нашия прозорец, до стената, два портокаловооранжеви котарака, гневно вирнали пухкавите си опашки, настръхнали, с извити гърбове, бяха забили погледи един в друг. Митка и Рижик. И двамата ревяха заплашително, готови да се вкопчат в смъртен двубой.

... Впрочем някъде около обяд двата котарака се сприятелиха и заедно напердашиха високомерния дог Помпей от съседния апартамент.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.